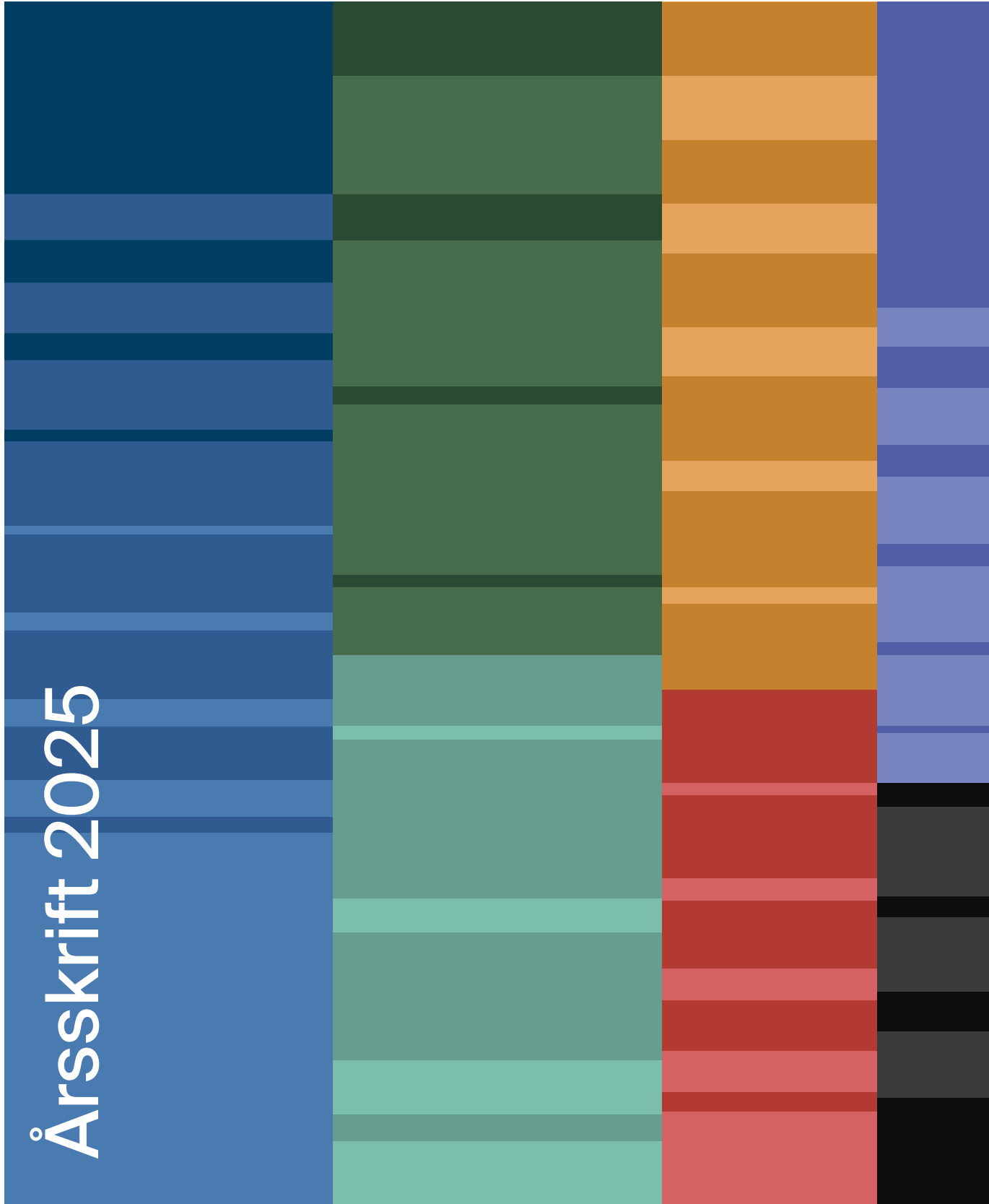

Årsskrift 2025

Årsskrift 2025

Villum Fonden og **VELUX FONDEN** bidrager til samfundet på adskillige niveauer ved at støtte forskning, uddannelse, klima og miljø samt sociale og kulturelle projekter i ind- og udland. Sammen og hver for sig. I 2025 uddelte Villum Fonden midler til 344 projekter og VELUX FONDEN til 390 projekter.

Indhold

6 Forord

8 Villum Fonden

10 Viden til en oplyst verden
12 Uddelingsområder
14 Bevillinger i 2025
16 Forskning i front for mere bæredygtigt byggeri
20 Flere faglærte styrker grøn og digital omstilling i Europa
22 Når kulturens rum oplyses
24 Digital dannelse til digitalt indfødte
26 Året i glimt
28 Portrætter
34 Udpluk af bevillinger

38 VELUX FONDEN

40 Fremtidens samfundsudfordringer løses med tværgående samarbejder og brobygning
44 Uddelingsområder
46 Bevillinger i 2025
48 En verden i forandring kalder på løsninger i forening
52 Strategisk samarbejde skal styrke juristers bæredygtighedskompetencer
56 Viden som fundament for samfundets udvikling
58 Partnerskaber og nye veje styrker fællesskaber og frivillighed
60 Erfaringseksperter er målgruppernes stemme
62 Usynlig forurening har store konsekvenser for havmiljøet
64 Året i glimt
66 Portrætter
72 Nye bevillinger i 2025

76 Historie, økonomi, priser og legater, bestyrelser

78 Renovering af domicil og grønne tiltag
82 Investering i grøn omstilling
84 Årets priser og legater
90 Villum Fondens bestyrelse
92 VELUX FONDENs bestyrelse

16

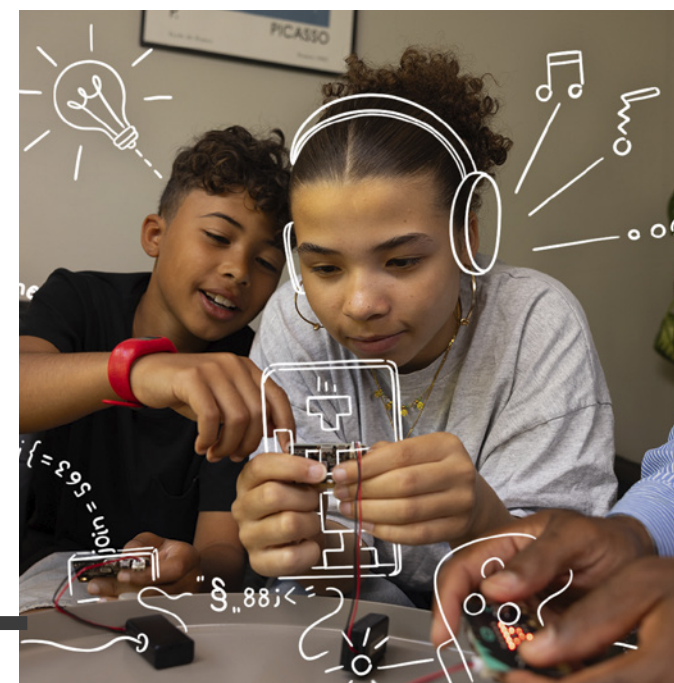

Forskning i grønt byggeri

Med en ny bevilling på 100 mio. kr. hvert år i 10 år støtter Villum Fonden forskning i grønt byggeri og infrastruktur.

24

Digital dannelse til digitalt indfødte

Villum Fonden vil styrke de kommende generationers digitale dannelse, så de kan navigere i teknologiens mange muligheder og udfordringer.

Strategisk samarbejde skal styrke juristers bæredygtighedskompetencer

I tråd med VELUX FONDENs tværgående fokus og vision er der bevilget støtte til initiativet JURiB – 'Juridiske kompetencer inden for bæredygtighed', der samtænker forskning og uddannelse og bidrager til at styrke omstilling og forandring gennem ny viden og kapacitetsopbygning inden for jura.

En verden i forandring kalder på løsninger i forening

I 2025 lancerede VELUX FONDEN visionsinitiativet Demokratisk bæredygtighed.

48

52

Forord

Fælles ansvar i en foranderlig verden

I en foranderlig og uforudsigelig verden præget af nye retninger, hurtige skift og en ofte kort horisont spiller almennyttige fonde en vigtig rolle. Fondene bidrager med en stabil, vedholdende og langsigtet indsats til gavn for en positiv samfundsudvikling.

For Villum Fonden og VELUX FONDEN er grundlaget for dette arbejde inspireret af vores stifter Villum Kann Rasmussens ønske om at støtte samfundsnyttige initiativer med mod, nysgerrighed, ordentlighed og sund fornuft. De to fonde deler således udgangspunkt og værdigrundlag, men bidrager på forskellig vis til en positiv og robust udvikling af vores samfund. Med et konstant blik for at fastholde og udvikle fondenes relevans.

VELUX FONDEN: Demokratisk bæredygtighed

Når verden forandrer sig, opstår komplekse dilemmaer. Hvordan sikrer vi fx en omstilling, der både er miljømæssigt, socialt og kulturelt bæredygtig? Og hvordan får vi alle med?

At få så mange som muligt med, kræver dialog og udveksling med respekt for den danske Grundlovs demokratiske principper,

så vi i fællesskab kan tage bæredygtige beslutninger, som er baseret på viden og forståelse. Det er ambitionen bag visionsinitiativet Demokratisk bæredygtighed, som VELUX FONDEN lancerede i 2025, og som udspringer af visionen om at bidrage til et demokratisk og bæredygtigt samfund på et oplyst og inkluderende grundlag.

Fonden ønsker at stille arenaer til rådighed, som gør det muligt for borgere, forskere, praktikere, foreninger og andre samfundsaktører at deltage i samtaler om, hvordan vi udvikler vores samfund i en bæredygtig retning.

Visionsinitiativet er understøttet af et vidensgrundlag, der har kortlagt forskellige befolkningsgruppers syn på dilemmaer i omstillingen med udgangspunkt i deres grundværdier. En ny viden, der i tråd med demokratiske principper både kan øge forståelsen af vores forskellige syn på bæredygtighed og bidrage til handlekraft og initiativer, der kan skabe forandring.

Fonden ønsker også at undersøge nye involverende formater, der kan give svar på de spørgsmål, som samfundsudviklingen stiller. Det sker bl.a. i 'Impact Lab 2.0' i et partnerskab med Dronning Marys Center på Københavns Universitet. Her skaber forskere og praktikere sammen gennem et eksperimenterede laboratorium viden og finder løsninger. Det sker også gennem

de første otte forskning-praksis-projekter og forskningsprojekter under Demokratisk bæredygtighed, der blev bevilget i 2025.

Villum Fonden: Viden, indsigt og oplysning

Vores behov for viden og indsigt stiger, i takt med at kompleksiteten i samfundet øges. Derfor arbejder Villum Fonden for en oplyst verden, hvor forskning og uddannelse inden for naturvidenskab og teknologi er med til at skabe et solidt fundament for den samfundsmæssige udvikling.

Det gør fonden bl.a. gennem en ny milliardbevilling til forskning i grøn omstilling af det byggede miljø. Det nye forskningsprogram, Civil Engineering and the Green Transition in the Built Environment, er fondens hidtil største forskningsbevilling og en strategisk satsning, der løber over de kommende ti år.

Et andet fokus for fonden er at styrke de kommende generationers digitale dannelse og evne til at begå sig i teknologiens muligheder og udfordringer. Fonden bidrager også til oplysning og dannelse gennem kulturprojekter, der skaber fælles oplevelser og bidrager til samhørighed og sammenhængskraft i samfundet.

Ligeledes støtter vi erhvervsuddannelser i flere europæiske lande, så Europas unge rustes til at blive frontløbere i den digitale og grønne omstilling.

Tak

Det er udbyttet fra VKR Holding A/S – suppleret af afkastet fra fondenes formuer – der skaber det økonomiske fundament for fondenes almennyttige uddelinger. Derfor vil vi gerne takke alle medarbejdere, direktioner og bestyrelser i firmagruppen for den vigtige indsats, de har leveret i året, der er gået.

Vi vil også gerne takke fondenes medarbejdere, samarbejdspartnere og bestyrelser, som gennem deres arbejde omsætter fondenes ambitioner og strategier til projekter, der gør en forskel.

Endelig vil vi gerne anerkende og takke vores mange bevillingshavere, som inden for hvert deres felt bidrager til en oplyst verden og et demokratisk og bæredygtigt samfund.

God læselyst

Jens Kann-Rasmussen

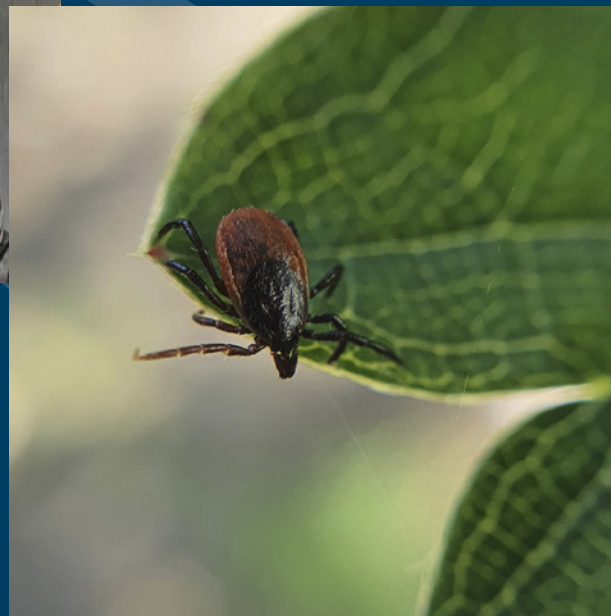
Jens Kann-Rasmussen

Bestyrelsesformand for Villum Fonden

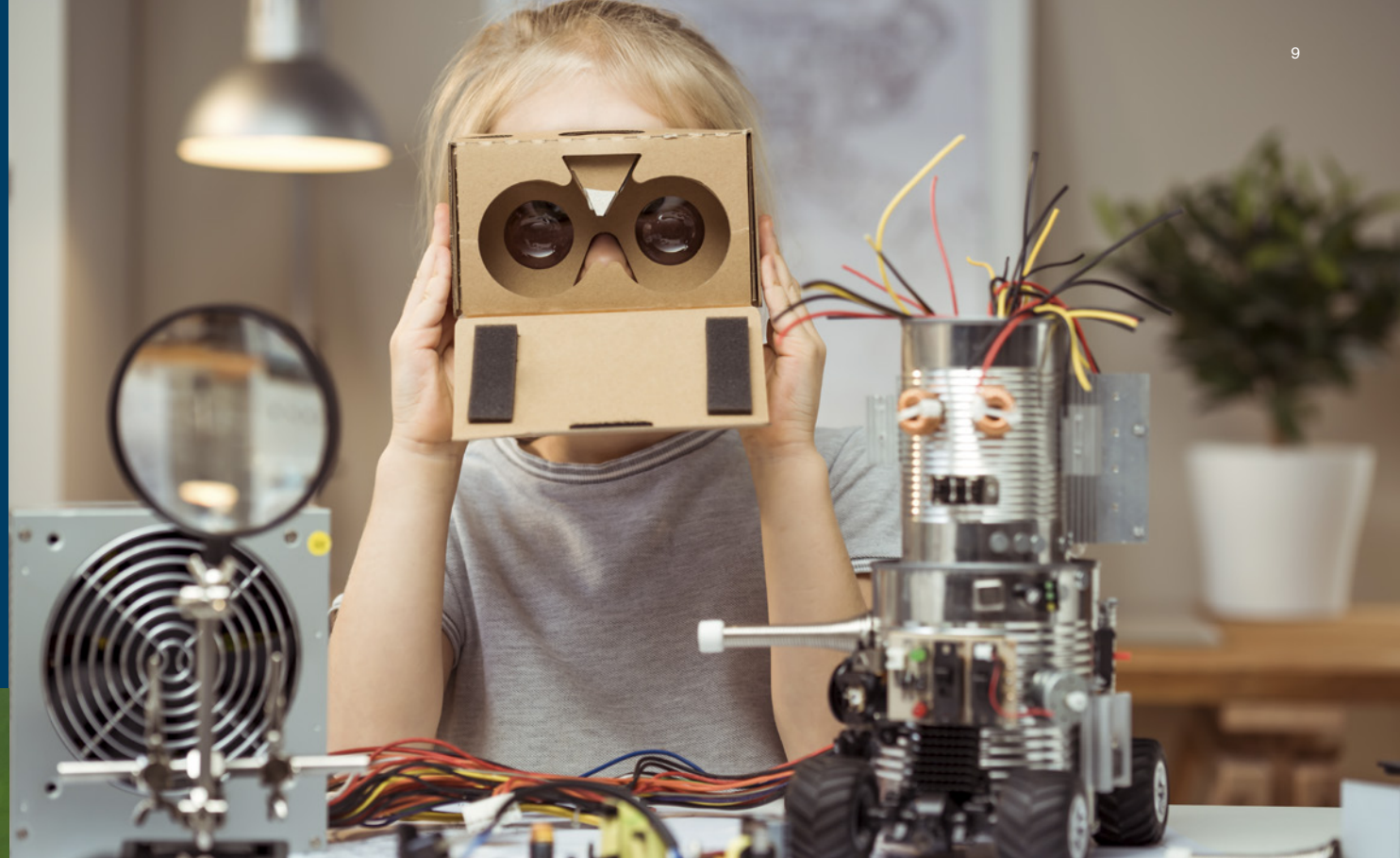
Lykke Kann Ogstrup Lunde

Lykke Kann Ogstrup Lunde

Forperson for VELUX FONDEN

Villum Fonden

10	Viden til en oplyst verden
12	Uddelingsområder
14	Bevillinger i 2025
16	Forskning i front for mere bæredygtigt byggeri
20	Flere faglærte styrker grøn og digital omstilling i Europa
22	Når kulturens rum oplyses
24	Digital dannelse til digitalt indfødte
26	Året i glimt
28	Portrætter
34	Udpluk af bevillinger

Viden til en oplyst verden

Villum Fonden støtter teknisk og naturvidenskabelig forskning og uddannelse samt miljømæssige, sociale og kulturelle formål i både Danmark og udlandet.

Villum Fondens formål er at være en god medejer af VKR Holding, en god forvalter af fondens formue og at give tilbage til samfundet – i tråd med tankerne hos fondens grundlægger, Villum Kann Rasmussen.

Det tekniske og naturvidenskabelige fokus er centralt i fondens arbejde for en mere oplyst verden. Forskning inden for disse områder er afgørende for at forstå og løse komplekse samfundsudfordringer.

Når fonden investerer i forskning, er det med en tro på, at ny viden skaber nye muligheder og styrker samfundets evne til at træffe informerede beslutninger.

Over halvdelen af fondens bevillinger går derfor til teknisk og naturvidenskabelig forskning ved de danske universiteter, så der kan skabes ny viden, nye erkendelser og nye idéer, som vi kan leve af i fremtiden.

Kommende generationer

Naturvidenskaben har en gennemgribende betydning for vores fælles kultur, livsbetingelser og opfattelse af verden. Udviklingen går stærkt, og der opstår løbende nye dilemmaer knyttet til samfundets fremtidige indretning.

Derfor støtter fonden også projekter, der bidrager til, at kommende generationer kan tage kvalificeret stilling til samspillet mellem natur, teknologi og menneske – og de samfundsmæssige og etiske problemstillinger, der befinder sig i dette krydsfelt.

Målet er, at flere børn og unge får en stærk science-kapital og udvikler kompetencer, der gør dem i stand til at forstå, anvende og diskutere naturvidenskabelig viden.

Fonden arbejder også målrettet for at styrke unges kompetencer, så de er rustet til at indgå aktivt i fremtidens arbejdsmarked og bidrage til den grønne og digitale omstilling. Det gælder både i Danmark og i Europa, hvor behovet for teknologisk og naturvidenskabelig forståelse vokser.

Fokus på klima og miljø

Naturvidenskabelig forskning, viden og indsigt er af afgørende betydning for at løse de klima- og miljømæssige udfordringer, som verden står over for.

Fonden støtter projekter inden for klima og miljø – både gennem bevillinger til

Fonden støtter initiativer, der har potentiale til at skabe vedvarende forandring.

forskning og via KR Foundation, der adresserer de grundlæggende årsager til klimaforandringerne.

Siden Villum Fonden – i samarbejde med efterkommere af V. Kann Rasmussen – stiftede KR Foundation i 2014, har Villum Fonden bevilget over 1,4 mia. kr. til KR Foundation, hvilket understreger fondens langsigtede engagement i den grønne omstilling.

Lyse rammer for kulturen

Store og små kulturprojekter til gavn og glæde for den brede befolkning har også fondens fokus. Det gælder særligt projekter, der bringer dagslys og frisk luft ind i menneskers hverdag, bidrager til et sundt miljø eller rykker flere af hverdagens aktiviteter udenfor.

Ligeledes har fonden støttet udvalgte kulturelle signaturprojekter i udlandet, herunder i Frankrig, Tyskland og Polen.

Vedvarende forandring

Fonden støtter initiativer, der har potentiale til at skabe vedvarende forandring, og som rækker ud over den enkelte bevilningsperiode – altid i tæt samspil med vores ansøgermiljøer.

Derfor er dialogen med det omkringliggende samfund – herunder det politiske system, civilsamfundet og bevillingsmodtagerne – en central del af fondens arbejde. Dialogen er med til at kvalificere beslutningsgrundlaget, når der skal tages stilling til støtte til konkrete projekter, og den sikrer, at fondens indsats er relevant og virkningsfuld.

Gennem dialog baseret på et solidt vidensgrundlag kan fonden bidrage til at fastholde og videreudvikle et kompetent samfund med oplyste og aktive borgere.

Uddelings- områder

Teknisk og naturvidenskabelig forskning

Villum Fonden støtter teknisk og naturvidenskabelig forskning med afsæt i de idéer, forskerne selv er allermost optagede af. Fonden støtter forskere på alle karrieretrin fra post-docs til professorer, utraditionelle forskningsidéer, interdisciplinær og datadrevet forskning samt forskningsinfrastruktur. Villum Fonden tager yderligere del i store initiativer såsom oprettelsen af strategiske forskningscentre.

Børn, unge og science

Villum Fonden ønsker at give flere børn og unge en stærk science-kapital. Derfor støtter fonden projekter med undersøgende og virkelighedsnær naturfagsundervisning på grundskoler og ungdomsuddannelser. Fonden støtter sjove, lærerige og inspirerende fritidsaktiviteter, der bringer naturvidenskab og teknologi ind i børn og unges liv og gør naturvidenskaben til en naturlig og relevant del af børn og unges hverdag. Og fonden støtter projekter, som har fokus på at udvikle metoder og tilgange til en mere inkluderende didaktik, så alle elever – uanset køn og baggrund – oplever, at naturvidenskab og teknologi er relevant i hverdagen og som en mulig fremtid.

Unge og uddannelse i Europa

Villum Fonden ønsker at understøtte et stærkt europæisk fællesskab, hvor unge europæere klædes på til fremtidens arbejdsmarked og bliver frontløbere i den digitale og grønne omstilling. Gennem støtte til fx erhvervsskoler styrker fonden unge europæeres overgang fra uddannelse til arbejde og til fremtidens arbejdsmarked. Fonden har også fokus på at støtte socialt udsatte unge til at deltage aktivt i samfundet og blive selvhjulpne borgere. I ulige år finansierer fonden projekter i Polen, Tjekkiet, Slovakiet og Ungarn, mens fonden i lige år støtter projekter i Italien og Frankrig – lande, hvor VKR-Gruppen også har aktiviteter.

Klima og miljø

Villum Fonden støtter klimaområdet gennem KR Foundation – en almennyttig fond, der har til formål at adressere de grundlæggende årsager til klimaforandringerne. KR Foundation arbejder både internationalt og i Danmark og støtter primært projekter, der arbejder målrettet for at accelerere udfasningen af fossile brændsler.

Kultur og samfund

Under dette uddelingsområde støtter Villum Fonden projekter til gavn og glæde for den brede befolkning med særligt fokus på projekter, der bringer dagslys og frisk luft ind i menneskers hverdag og bidrager til et oplyst og sundt miljø. Fonden støtter nytænkende idéer og dagsordensættende projekter, der kan rykke flere af hverdagens aktiviteter udenfor. Derudover prioriterer fonden større kulturelle projekter med nationalt og bredt fokus samt udvalgte kulturelle signaturprojekter i udvalgte europæiske lande.

Bevillinger i 2025

I 2025 bevilgede Villum Fonden
1.820 mio. kr. til 344 projekter.

Nøgletal er afrundet og tilpasset grafik og kontekst,
hvorfor variationer kan forekomme.

1.190

millioner kroner til 131 projekter

Teknisk og
naturvidenskabelig
forskning

177

millioner kroner til 150 projekter

Børn, unge og science

150

millioner kroner til 1 projekt

Klima og miljø

150

millioner kroner til 18 projekter

Unge og uddannelse i Europa

123

millioner kroner til 40 projekter

Kultur og samfund

25

millioner kroner

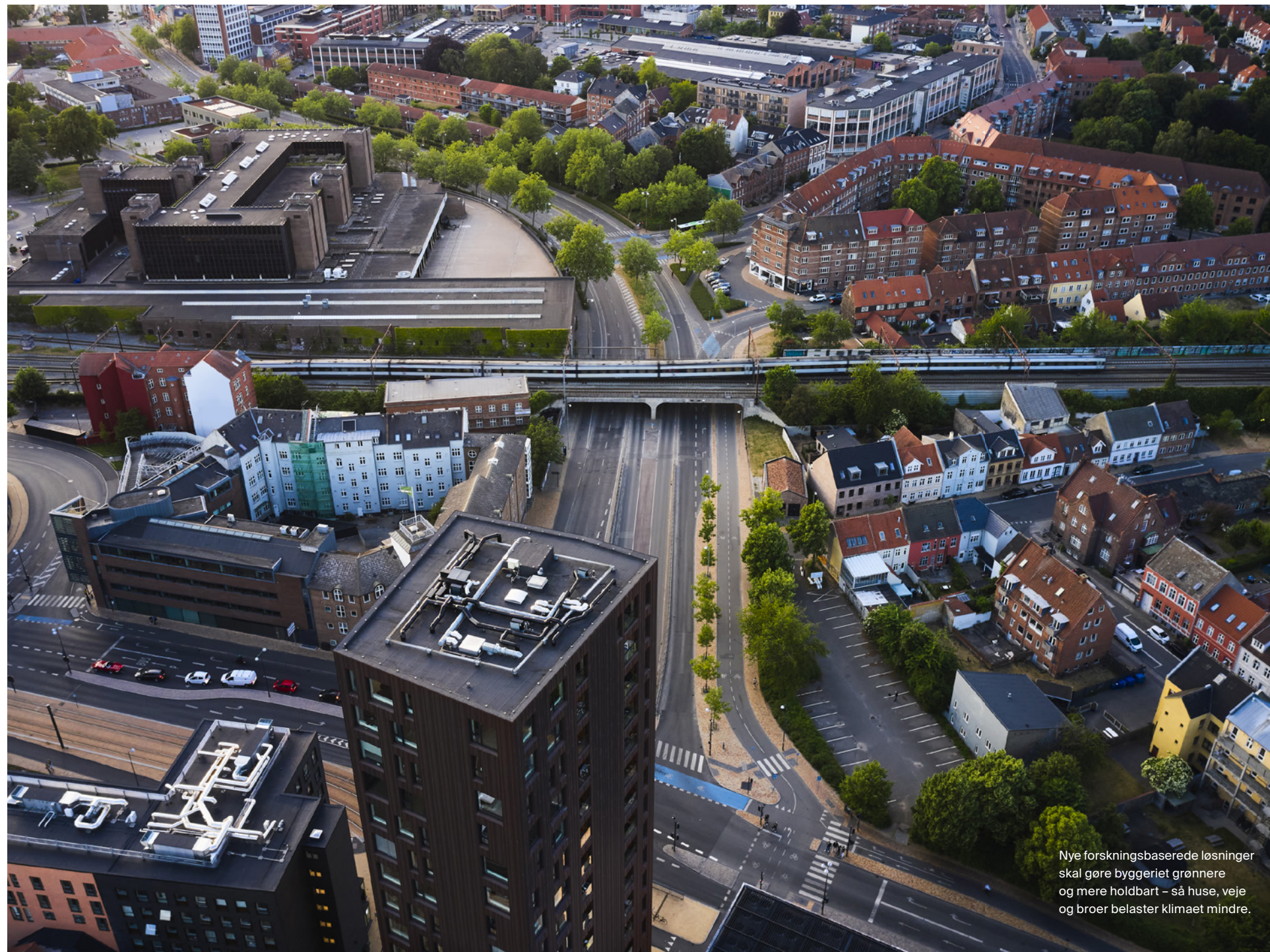
Medarbejderfonden

5

millioner kroner

Priser

Villum Fonden lancerede i 2025 sin største forskningsbevilling nogensinde. Målet er at skabe ny grundlagsskabende viden, der kan gøre byggeri og infrastruktur mere bæredygtigt.

Nye forskningsbaserede løsninger skal gøre byggeriet grønnere og mere holdbart – så huse, veje og broer belaster klimaet mindre.

Forskning i front for mere bæredygtigt byggeri

Byggesektoren står i dag for 37 % af CO₂-udledningen globalt og rummer derfor et stort potentiale i den grønne omstilling. Men det kræver ny viden at ændre måden, vi bygger og vedligeholder på, hvis ressourceforbrug og klimaaftryk skal bringes ned. Det er baggrunden for et nyt forskningsprogram, Civil Engineering and the Green Transition in the Built Environment (CEBE), der skal forske i nye løsninger til at fremme bæredygtighed i det byggede miljø.

Intentionen er at støtte projektet med 1 mia. kr. over 10 år. Det er hermed fondens største forskningsbevilling nogensinde og en strategisk satsning, der favner hele økosystemet i det byggede

Det nye forskningsprogram skal udvikle ny viden, metoder og materialer, der kan mindske klimabelastning og ressourceforbrug fra det byggede miljø.

miljø: fra opbygning af ny uddannelses- og forskningskapacitet og rekruttering af internationale talenter til samarbejde med byggesektorens aktører og industri.

Mere viden – mindre aftryk

Programmet skal udvikle ny viden, metoder og materialer, der kan mindske klimabelastning og ressourceforbrug fra det byggede miljø og sikre, at huse, veje, broer og andre konstruktioner forbliver funktionsdygtige. Som en del af indsatsen skal uddannelsernes faglighed styrkes, og der skal tiltrækkes nye kræfter til området. Ambitionen bag CEBE er at gøre Danmark til europæisk frontløber på området.

I front står de fire danske universiteter med byggeforskning: Aalborg Universitet, Aarhus Universitet, Syddansk Universitet og Danmarks Tekniske Universitet.

”Med den meget flotte bevilling fra Villum Fonden kan universiteterne sætte en helt ny standard for uddannelses- og forskningskapaciteten på området, der vil gøre en afgørende forskel for byggesektoren i Danmark og Europa. Der er et før og et efter denne bevilling, som jeg på universiteternes vegne er meget taknemmelig for,” siger Per Michael Johansen, rektor for Aalborg Universitet.

Hele økosystemet i spil

CEBE er bygget op om syv forskningsfelter, der tilsammen dækker hele livscyklussen for det byggede miljø – fra design, konstruktion og drift til levetidsforlængelse og genbrug. Felterne er tæt forbundne, og det tværfaglige arbejde skal sikre, at ny viden ikke udvikles i siloer, men omsættes til konkrete løsninger, der kan bruges i den virkelige verden.

Formand for Villum Fonden Jens Kann-Rasmussen glæder sig over initiativet:

”Med CEBE samler vi en række centrale forskningsmiljøer i en fælles indsats for at udvikle løsninger, som reducerer byggeri-

“ Det er en investering i viden og innovation, som kan komme hele samfundet til gavn – ikke blot i Danmark, men også globalt.

Jens Kann-Rasmussen,
bestyrelsesformand for Villum Fonden

ets klimaaftryk og dermed styrker samfundets modstandskraft. Det er en investering i viden og innovation, som kan komme hele samfundet til gavn – ikke blot i Danmark, men også globalt,” siger han.

Globalt udsyn

Med CEBE-programmet følger 150 mio. kroner til internationalt samarbejde, herunder også til et strategisk partnerskab med et udenlandsk universitet og mulighed for, at internationale forskere kan deltage.

CEBE’s internationale potentiale er tydeligt, mener Alice Moncaster, der er professor i bæredygtigt byggeri ved University of the West of England og medlem af CEBE’s eksterne Advisory Board:

”Programmet vil skabe international gennemslagskraft ved at publicere og formidle forskning i verdensklasse, men også ved at opbygge et samarbejde med internationale partnere og uddanne et internationalt forskningsfællesskab med viden- deling på tværs af grænser,” siger hun.

Det eksterne Advisory Board vil støtte de fire universiteter gennem hele projektet. Medlemmerne består af internationale eksperter samt ledere fra den danske byggebranche.

”Dette vil sikre meningsfulde forbindelser på tværs af Europa og videre samt understøtte, at forskningen er direkte relevant for industrien,” siger Alice Moncaster.

Der mangler faglært arbejdskraft i Europa, og det udfordrer den grønne og digitale omstilling. Derfor støtter Villum Fonden erhvervsuddannelser i flere europæiske lande, så unge får kompetencer til at indgå i fremtidens arbejdsmarked. Det hjælper samtidig udsatte unge til at blive aktive og inkluderede samfundsborgere.

Flere faglærte styrker grøn og digital omstilling i Europa

Hvert år frem mod 2040 vil arbejdsstyrken i Europa blive reduceret med hele 2 millioner mennesker. Det er både et problem for Europas økonomi og for den grønne og digitale omstilling.

Der er særligt mangel på den faglærte arbejdskraft – fx elektrikere, malere, data-teknikere og IT-specialister – som skal udvikle og bygge de løsninger, der skal sikre omstillingen.

Gennem støtte til erhvervsuddannelser bidrager fonden til at finde løsninger på disse problemer. Erhvervsuddannelserne udvikler unge europæeres færdigheder inden for grøn omstilling og digitalisering, så de er bedre rustet til at møde et omskifteligt arbejdsmarked.

Nicolas Schunck, uddelingschef for Unge og uddannelse i Europa i Villum Fonden, fortæller:

”Erhvervsuddannelser er afgørende for Europas overgang til et grønnere og mere digitalt samfund. De projekter, vi støtter, giver unge essentielle færdigheder, som kan bidrage aktivt til denne transformation. Samtidig styrker indsatsen de unges selvtillid og selv-værd og giver sårbare og udsatte unge bedre muligheder for at få fodfæste på arbejdsmarkedet og blive aktive samfundsborgere.”

Ny indsats i Frankrig og Italien

I år har fonden for første gang støttet erhvervsuddannelser i Frankrig og Italien. 13 forskellige projekter har fået i alt 126 mio. kr. til forskellige indsats – fra støtte til unge, der hverken er i uddannelse eller beskæftigelse, til udvikling af bæredygtige og digitale praksisser inden for uddannelse og træning. Projekterne er skræddersyet til specifikke målgrupper og skal desuden

“ Erhvervsuddannelser er afgørende for Europas overgang til et grønnere og mere digitalt samfund.

Nicolas Schunck, uddelingschef for Unge og uddannelse i Europa i Villum Fonden

bidrage til effektive metoder og aktiviteter på uddannelserne.

I Frankrig støtter fonden blandt andet École Gustave i etableringen af tre nye campusser i Paris, Lyon og Marseille. Her skal unge uddannes i energireno-vering, energieffektivitet, økobyggeri og forståelse af miljøstandarder.

I 2025 støttede Villum Fonden også EuroSkills – europa-mesterskabet for erhvervsuddannelser.

Unge og uddannelse i Europa

Villum Fonden understøtter et stærkt europæisk fællesskab, hvor unge europæere klædes på til fremtidens udfordringer.

VKR Gruppen er en international virksomhed, og derfor har Villum Fonden – ud over aktiviteter i det danske samfund – også aktiviteter i nogle af de lande, som firmaet er til stede i.

I lige år støtter Villum Fonden projekter i Frankrig og Italien, mens der i ulige år gives støtte til projekter i Polen, Tjekkiet, Slovakiet og Ungarn.

I Danmark støtter Villum Fonden også grønne erhvervsuddannelser.

Uddannelserne er målrettet unge, der er droppet ud af det traditionelle skolesystem, og bidrager dermed også til inklusion og social sammenhængskraft.

EM for unge faglærte

I 2025 støttede fonden også EuroSkills – europamesterskabet for erhvervsuddannelser. Det blev afholdt i Herning, hvor knap 600 unge faglærte fra hele Europa dystede i færdigheder inden for 38 forskellige fag, der skal bidrage til at bane vejen for en bæredygtig omstilling af samfundet. I støtten indgik et samarbejde med Boss Ladies, et initiativ fra Divers, om at fremme kvindelige elever inden for de tekniske fag gennem et internationalt ambassadørkorps.

”Ved at støtte EuroSkills bidrager vi til at styrke erhvervsuddannelsernes prestige, fremme diversitet og synliggøre deres betydning for samfundet. Samtidig

bringer vi unge faglærte europæere sammen, hvilket kan styrke deres faglige udvikling og relationer på tværs af landegrænser,” siger Nicolas Schunck.

EuroSkills 2025 faldt sammen med det danske EU-formandskab, og i den forbindelse samledes europæiske undervisningsministre, skoleledere og erhvervsrepræsentanter i Herning for at drøfte, hvordan erhvervsuddannelserne kan styrkes og fremtidssikres. Her blev Herning-deklarationen underskrevet af ministrene som et fælles tilsagn om at fremme erhvervsuddannelserne og sikre Europas grønne og digitale fremtid.

Villum Fonden støtter projekter inden for kultur og samfund til gavn og glæde for den brede befolkning. Der er et særligt fokus på projekter, som bringer dagslys og frisk luft ind i menneskers hverdag og bidrager til et sundt miljø. Eller som flytter skellet mellem inde og ude, når indendørsaktiviteter flyttes ud i det fri.

Den Frie, København.

“Kulturarv er en del af vores fælles dannelse og identitet – på tværs af landegrænser.

Lars Bo Nielsen, direktør i Villum Fonden

Grand Palais, Paris.

Når kulturens rum oplyses

Kultur giver rum for refleksion, perspektiv og fællesskab. I 2025 har endnu flere kulturelle oplevelser – både i Danmark og internationalt – fået nyt liv i forbedrede rammer. Med støtte fra Villum Fonden er museer, udstillingssteder og andre kulturinstitutioner blevet styrket, så de kan invitere besøgende ind i mere åbne, lyse og bæredygtige omgivelser, hvor grænsen mellem inde og ude bliver åbnet op, og fællesskabet får plads til at vokse. Direktør i Villum Fonden Lars Bo Nielsen siger:

”I en tid som vores er det særligt vigtigt for såvel vores identitet som for sammenhængskraften i samfundet, at vi har fælles oplevelser, rum til refleksion og en forståelse af vores fælles kultur og værdier.”

Nyt indgangsparti og foyer i Den Frie

Et eksempel på dette er kunstnersammenslutningen Den Frie Udstilling, som består af mere end 50 kunstnere. S sammenslutningen skaber samtidskunst af høj kvalitet og har til huse ved Østerport Station i København i en fredet bygning tegnet af J.F. Willumsen i 1898. Her var foyer- og ankomstområdet, der i forvejen var mørkt, blevet slidt og kommet ud af trit med bygningens æstetiske udtryk og den levende kunst, der kan opleves i udstillingen.

Med respekt for bygningens særpræg har fonden derfor støttet renovering og fornyelse af museets forplads, indgangsparti og foyer, så dagslyset nu trænger dybere ind i bygningen, mens den åbne forplads skaber større synlighed om den ikoniske bygning i bybilledet. Det nye område blev indviet i februar 2025, og projektet er støttet med i alt 5,1 mio. kr.

Botanisk have for skolebørn

Mens Den Frie Udstilling har højt til loftet, har Tårnby Skolebotanisk Have højt til himlen. Haven, der blev grundlagt i 1968 og har været brugt til skoleklasseundervisning i biologi og specialundervisning og som rekreativt område, var mærket af tidens tand.

Tårnby Skolebotanisk Have.

Med støtte fra fonden er den skolebotaniske have nu forvandlet til en moderne, udendørs undervisningshave og et mødested med fokus på biodiversitet og formidling af flora og fauna. Der er kommet nye faciliteter omkring gårdrummet og et tidssvarende undervisningsrum under tag. Så nu er haven igen blevet et sted med forskellige aktiviteter, læring og socialt samvær. Haven er åben for alle døgnet rundt, hvilket er med til at styrke fællesskaber og lokal samhørighed.

Genrejsningen af den skolebotaniske have er varetaget af Tårnby Kommune, og projektet er støttet med 1,9 mio. kr.

Grand Palais i Paris

I 2025 slog et af Europas mest ikoniske kulturhistoriske monumenter dørene op for publikum efter en omfattende restaurering. Grand Palais er en historisk udstillingshal og et museums-kompleks på Champs-Élysées i Paris – oprindeligt opført til verdensudstillingen i 1900. Palæet har gennem de sidste fire år gennemgået en restaurering, hvor Villum Fonden har støttet restaureringen af centrale glaspartier med 7,5 mio. kr. Fonden har ligeledes tidligere (2014) støttet restaureringen af det spektakulære glasloft i Palais d'Antin, der også er del af Grand Palais.

Den samlede restaurering bringer palæet tilbage til sin oprindelige arkitektoniske storhed ved at genskabe dets oprindelige rumlige sammenhæng og naturlige lysindfald. Hele 60 % af bygningens arealkapacitet er blevet genvundet. Visionen er, at Grand Palais skal være et levende og kulturelt samlingspunkt i hjertet af Paris med aktiviteter, debatarrangementer, kunst-udstillinger, koncerter og andre events, som inddrager borgere og byens mange besøgende.

”Kulturarv er en del af vores fælles dannelse og identitet – på tværs af landegrænser. Derfor er det vigtigt at støtte projekter, som skaber bedre rammer for et levende kulturliv og fællesskab til glæde for kommende generationer,” siger Lars Bo Nielsen.

AI, algoritmer og sociale medier er rykket ind i vores liv. Er vi klar til det? Villum Fonden vil styrke de kommende generationers digitale dannelse, så de kan navigere i teknologiens mange muligheder og udfordringer.

Digital dannelse til digitalt indfødte

De er blevet kaldt digitalt indfødte, men selvom de er hurtige på tasterne og vokset op med TikTok, Snapchat og Instagram, er danske børn og unge ikke klædt godt nok på til en tid, hvor den virtuelle og den virkelige verden smelter sammen.

Derfor arbejder Villum Fonden for at styrke børn og unges digitale dannelse, så kommende generationer kan blive rustet til at tage stilling til samspillet mellem teknologi og menneske på et kvalificeret grundlag.

Ole Laursen, uddelingschef for Børn, unge og science i Villum Fonden, siger:

”Vi har brug for at vide, hvad teknologien gør ved børn og unge, og vi er nødt til at klæde dem på, så de ikke lades alene i en digital fremtid.”

Øget digital teknologiforståelse

Der er mange meninger om, hvordan vi bedst beskytter børn og unge mod teknologiens skyggesider. Fx mobilfri folkeskoler og fritidstilbud, papir og blyant til udvalgte eksaminer i gymnasiet og aldersgrænser for sociale medier.

Uanset hvilke tilgange der vælges, er det afgørende at have viden at basere dem på. Dét er Villum Fonden med til at støtte,

fx gennem Videnscenter for Digital Teknologiforståelse, som er etableret i samarbejde mellem alle professionshøjskoler, Aarhus Universitet og Københavns Universitet.

Her har man skabt et fælles grundlag af viden om digital teknologiforståelse for børn og unge i grundskolen og på ungdomsuddannelserne.

”Arbejdet i videnscenteret har skabt en samlet dansk tilgang til emnet på tværs af universiteter, professionshøjskoler, skoler og gymnasier. Det er et vigtigt fundament for arbejdet med at lære børn og unge at bruge teknologierne konstruktivt og til at hjælpe dem til at forstå, hvordan de digitale teknologier påvirker både dem og vores samfund,” fortæller Ole Laursen.

Demokratiske borgere

Videnscenteret udforsker også, hvordan børn og unge selv kan være med til at skabe og udvikle de teknologier, som danner rammerne for vores samfund, fællesskaber og liv. Fx gennem kodning, udvikling af apps og bygning af robotter.

Ambitionen er, at alle børn og unge – uanset køn, social baggrund og bopæl – får bedre forståelse af teknologi, så de konstruktivt og kritisk kan deltage som demokratiske borgere i et digitaliseret samfund.

Ultra:bit Beyond

Villum Fonden styrker også børns teknologiforståelse og digitale dannelse gennem projektet 'Ultra:bit Beyond'.

Det sker fx med programmer og nyheder til børn via DR Ramasjang og DR Ultra, kasser med mikrobites til skoler, kurser for lærere og indsatser rettet mod forældre.

Projektperiode
2025-2029

Bevilling
25 mio. kr. fra Villum Fonden.

Målgruppe
Børn i 1.-6. klasse, deres lærere og forældre.

Partnere
DR, Center For Undervisningsmidler, Center for Computational Thinking and Design ved Aarhus Universitet, LIFE Fonden.

Projektet bygger videre på erfaringerne fra ultra:bit, som siden 2018 har inspireret skoler til teknologiundervisning på 4.-8. klassetrin og givet omkring 100.000 børn på tværs af Danmark mikrocomputere i hænderne.

Ambitionen er, at alle børn og unge får en bedre forståelse af teknologi, så de konstruktivt og kritisk kan deltage som demokratiske borgere.

“ Vi har brug for at vide, hvad teknologien gør ved børn og unge.

Ole Laursen, uddelingschef for Børn, unge og science i Villum Fonden

”Danmark har en unik tilgang til feltet her. Det handler ikke blot om det rent teknologifaglige, som fx programmering, men også om digital myndiggørelse, og at børn og unge får en kritisk forståelse for teknologiernes rolle og betydning for samfundet. Det er kun blevet endnu mere relevant i takt med udviklingen og udbredelsen af AI og tech-giganternes indflydelse på vores samfund og hverdag,” fortsætter Ole Laursen.

Villum Fonden har støttet Videnscenter for Digital Teknologiforståelse med 20 mio. kr.

Støtte til VKR Gruppens medarbejdere og lokalmiljø. Medarbejderfond for VKR Gruppen modtog en bevilling på 25 mio. kr. i 2025. 15 mio. gik til at styrke medarbejderes fysiske og mentale sundhed, og 10 mio. gik til programmet Reconnect with Nature, som har til formål at forbedre udendørsarealer og fremme naturforbindelse i lokalmiljøet omkring firmagruppens arbejdspladser.

Naturfag og teknologi under åben himmel. Flere børn og unge får nu mulighed for at lære om naturvidenskab og teknologi med jord under neglene og vind i håret. Med en samlet støtte på 40 mio. kr. støttede Villum Fonden i 2025 24 projekter, der skal etablere udendørs undervisningsrum.

Topforskere får millionstøtte. I 2025 modtog 11 topforskere tilsammen 317 mio. kr. til banebrydende forskning gennem Villum Investigator-programmet. Forskningen spænder bredt fra genbrug af plast til energibesparende datanetværk. Projekterne skal styrke dansk forskning og bidrage med ny viden om fundamentale tekniske og videnskabelige spørgsmål.

Ny europæisk forskningspris. Prisen Into Change Award hædrer forskergrupper i Europa, der har demonstreret banebrydende forskning på højeste internationale niveau. Prisen blev lanceret i 2025 i samarbejde mellem Uddannelses- og Forskningsministeriet, Villum Fonden, Carlsberg Fondet og Novo Nordisk Fonden.

Året i glimt

EM for unge faglærte. Elektrikere, møbelsnedkere, frisører, mekanikere, social- og sundhedsassistenter, blomsterdekoratører og mange andre faglærte fra hele Europa konkurrerede i 2025 i europamesterskaberne i erhvervsfaglige discipliner ved EuroSkills i Herning støttet af Villum Fonden.

Restaurering af Edinburghs palmehuse. Edinburghs botaniske have er et af Europas arkitektoniske og botaniske vartegn. Med støtte fra bl.a. Villum Fonden blev en restaurering og fremtidssikring af to af havens viktorianske palmehuse afsluttet i 2025.

Tre nye forskningsprogrammer. I 2025 lancerede Villum Fonden tre nye forskningsprogrammer: Villum Ascending Investigator, for forskere midt i karrieren med potentiale for forskningsledelse, Villum Sabbatical, for forskere ansat på udenlandske universiteter, der ønsker at besøge et dansk universitet, samt Villum Infrastructure, der understøtter danske forskningsmiljøers anskaffelse af banebrydende udstyr og forskningsfaciliteter.

Huse og socialcenter i Ukraine. Med støtte fra Villum Fonden tog SOS Børnebyerne første spadestik til opførelsen af nye huse og et socialcenter for børn og plejefamilier i det vestlige Ukraine. Husene er bygget efter 'Living Places'-konceptet, der er udviklet af VELUX, EFFEKT og Artelia.

Portrætter

Mennesker driver projekter. Mød nogle af vores bevillingsmodtagere, der gennem deres arbejde er med til at skabe en oplyst verden.

■ Teknisk og naturvidenskabelig forskning

Hvordan genanvender man plast, der ikke kan smeltes? Det spørgsmål har drevet professor i kemi fra Aarhus Universitet Troels Skrydstrup i de sidste fem år. Med støtte fra Villum Fondens investigatorprogram arbejder han med kemiske teknologier, der kan genskabe plastens oprindelige byggesten.

Hvad har du brugt midlerne fra Villum Fonden til?

Bevillingen har gjort det muligt at fokusere på en af de største udfordringer inden for genanvendelse af plast: hærdeplast. Det bruges i alt fra vindmøllevinger til fly, fordi plasten her er stærk og holdbar. Men det er også netop de egenskaber, der gør det næsten umuligt at genbruge.

Vi har udviklet katalytiske metoder til at nedbryde disse komplekse materialer og genskabe deres kemiske byggesten. Midlerne har givet os mulighed for at udvide vores team og etablere nye samarbejder med industrien.

Vores forskning bygger på mange års erfaring med overgangsmetalkatalyse, og bevillingen har givet os mulighed for

“ Det giver mig tro på, at vi kan gentænke hele plasticsystemet og bidrage til en fossilfri fremtid.

at udnytte denne ekspertise på nye og banebrydende måder.

Kemiker gør affald til ressource

Troels Skrydstrup,
professor i kemi, Aarhus Universitet

Hvilken forskel har bevillingen gjort for dit projekt?

Den har givet os frihed til at tænke langsigtet og ambitiøst. Vi vil bl.a. kunne afprøve nogle idéer, der ellers ville være svære at realisere. Det vil accelerere vores forskning og bringe os tættere på at udvikle bæredygtige løsninger, som kan ændre den kemiske industris tilgang til plast og affald.

Hvilke erfaringer vil du bringe ind i projektet?

Jeg tager med mig, hvor vigtigt det er at kombinere grundforskning med anvendelsesorienterede mål. Vores arbejde viser, at selv de mest komplekse materialer kan indgå i cirkulære kredsløb, hvis man tør udfordre konventionerne. Det giver mig tro på, at vi kan gentænke hele plasticsystemet og bidrage til en fossilfri fremtid.

Villum Fonden har bevilget 50 mio. kr. til at gøre erhvervsuddannelserne grønnere, for erhvervsuddannelserne er en hjørnesten i Danmarks grønne omstilling. De skal levere de faglærte, som kan omsætte grøn viden til konkrete løsninger. På TECHCOLLEGE i Aalborg er 20-årige Mikkel Graff ved at blive udlært som kok.

Fremtidens faglærte er grønne

Mikkel Graff, kokkelev,
TECHCOLLEGE og Restaurant Applaus i Aalborg

Din uddannelse har en grøn profil. Betød det noget for dig, da du skulle vælge uddannelse?

Ikke til at starte med, men efter jeg er begyndt på uddannelsen, går jeg helt klart mere op i bæredygtighed. Det er fedt, at de kan skubbe os i den rigtige retning.

Jeg synes, det er vigtigt, at vi fx tænker i sæsonråvarer, så vi mindsker CO₂-

aftrykket fra produktion og transport. Man kan godt lave mad, der smager godt og skåner planeten lidt mere.

Hvordan oplever du, at bæredygtighed er et tema i din uddannelse?

Vi laver meget på skolen, som har med bæredygtighed at gøre. For eksempel får vi lister med råvarer, der er i sæson, og så er det kun de råvarer, vi må bruge. Så skal vi være kreative og finde på nye

“ Når vi skal spise grøntsager i stedet for kød, skal man lade være med at prøve at lave en erstatning. Man skal finde på noget nyt.

retter. Fx skulle vi lave en ret, hvor man kunne bruge passionsfrugt. Det skiftede jeg ud med havtorn. Så fik retten et mere nordisk twist, og samtidig brugte jeg en lokal råvare.

Vi snakker også om transport, og hvordan ting bliver dyrket. Hvor bæredygtigt er det lige at få en avocado fløjet til Danmark?

Har du brugt din viden om bæredygtighed på din læreplads?

Ja. På Restaurant Applaus kører vi mange retter til ikke særlig mange penge, så vi er i forvejen gode til at få brugt det hele. Vi har fokus på madspild både af hensyn til klimaet, og fordi det er bedst for restaurantens økonomi.

Vi kører også mange retter med fisk og rene vegetarretter – og skubber lidt til grænserne for, hvad nordjyderne spiser.

Når vi skal spise grøntsager i stedet for kød, skal man lade være med at prøve at lave en erstatning. Man skal finde på

noget nyt, synes jeg. Man kan fx lade sig inspirere af det asiatiske køkken, som har en masse saucer og marinader, der giver smag.

Hvad drømmer du om at arbejde med i fremtiden?

Min allerstørste drøm er at få min egen Michelin-stjerne. Og så kunne det også være fedt, hvis jeg en dag stod med den grønne Michelin-stjerne.

Grønne fag i praksis

- Mekanikere lærer at reparere elbiler.
- Kokke lærer at lave mad med klimavenlige fødevarer.
- VVS'ere og elektrikere lærer om bæredygtigt indeklima og energiforbrug i bygninger.
- Murere og tømrere lærer at arbejde med bæredygtige materialer.
- Landmænd lærer om grønne produktionsformer, biodiversitet og bæredygtige nicheprodukter.

Villum Fonden støtter en udvidelse af Trapholt, et museum for moderne kunst, kunsthåndværk og design ved Kolding Fjord. Der bliver skabt sammenhæng mellem museet, parken og et nyt formidlingscenter, og dagslys bliver tænkt ind i den arkitektoniske helhed. Det skal fremtidssikre kunstmuseet og give de besøgende flere og bedre oplevelser.

Hvorfor skal Trapholt udvides?

I 2025 havde vi omkring det dobbelte antal besøgende af, hvad museet var dimensioneret til ved åbningen i 1988. Så vi mangler ganske enkelt plads, især til en god modtagelse af vores gæster.

Selvom vi er prisbelønnet for vores formidling, har vi ikke et egentligt formidlingscenter. Samtidig ligger museet i en vidunderlig park, men lige nu lukker

museet sig desværre ud mod en stor del af parken.

Hvad skal I bruge bevillingen til?

Vi udvider området, hvor gæsterne kommer ind, etablerer en lounge med skulpturer og bygger et nyt formidlingscenter. I skulpturloungen får gæsterne fx en unik mulighed for at opleve et 48 kvadratmeter stort værk af Verner Panton i lyse og luftige omgivelser.

“ Der bliver en meget bedre sammenhæng mellem inde og ude og mellem lys og luft. Museet kommer til at ånde igen.

Museets smukke, underjordiske atriumgård bliver restaureret og ført tilbage til den oprindeligt tænkte arkitektur, hvor der kommer dagslys ind i rummene.

Vi åbner også museet op ud mod parken, så parken bliver en del af den samlede oplevelse, og så der bliver en bedre sammenhæng mellem inde og ude. Der kommer oplevelseszoner og stisystemer, som egner sig til børn, barnevogne, ældre og gangbesværede.

Hvilken forskel gør bevillingen for museet?

En meget stor forskel. Det kommer til at forløse flere potentialer for Trapholt og løfte oplevelsen for vores gæster betragteligt. Der bliver en bedre sammenhæng mellem inde og ude og mellem lys og luft. Museet kommer til at ånde igen.

Ud over etableringen af de nye faciliteter får vi ny digital infrastruktur, som er vigtig for moderne drift af museet, samt ny ophængning af vores samling og mulighed for at vise en større del af vores samling.

Karen Grøn,
museumsdirektør, Trapholt

Lys og luft giver
Trapholt nyt liv

Et projekt i Italien bygger bro mellem migranter og arbejdsmarked. Vejen går gennem tekniske uddannelser, hvor behovet for arbejdskraft er stort.

Hvad er formålet med 'B.R.I.D.G.E.'-projektet?

Mange produktionsvirksomheder i Norditalien mangler teknisk uddannet arbejdskraft, især medarbejdere med færdigheder inden for grøn omstilling og digitalisering. Parallelt hermed er mange migranter kommet til Italien. Hvis de bliver uddannet og integreret, udgør migranter en enestående ressource for nutidens og fremtidens italienske og europæiske virksomheder.

B.R.I.D.G.E. står for Building Resources for Integration, Development, Guidance and Empowerment og med projektet bygger vi bro mellem de forskellige behov. Vi bygger bro mellem migranter og virksomheder, der mangler teknisk uddannede medarbejdere. Det fremmer integrationen og kan bane vejen for nye, tekniske uddannelser i Italien.

Hvad skal I bruge bevillingen til?

Vi underviser og afholder kurser, hvor deltagerne forbedrer sproget, får indsigt i samfundsforhold, udvikler grønne, digitale og tekniske færdigheder og lærer om sikkerhed på arbejdspladsen.

Vi arbejder målrettet med at opbygge et netværk mellem skolen, andre uddannelsesinstitutioner, offentlige myndigheder og partnervirksomheder. På den måde kan vi skabe forbindelse mellem dem, vi uddanner, og de virksomheder, hvor de kan blive ansat.

Hvilken forskel gør støtten?

Uden støtten ville projektet slet ikke kunne lade sig gøre, fordi der i Italien

Når uddannelse styrker
integration

Angelo Faré,
projektleder for 'B.R.I.D.G.E.'

ikke er offentlig finansiering af tekniske kurser for personer over 18 år. Vi håber, vi kan skabe så gode resultater med projektet, at det kan ændre sig i fremtiden, så personer over 18 år også kan få adgang til offentligt, støttede tekniske uddannelser.

Læs mere om, hvorfor og hvordan Villum Fonden støtter uddannelse af unge europæere på side 20.

“ Vi bygger bro mellem migranter og virksomheder, der mangler teknisk uddannede medarbejdere. Det fremmer integrationen og kan bane vejen for nye, tekniske uddannelser i Italien.

Udpluk af bevillinger

Mød nogle af de Villum Fonden-projekter, der har inspireret forandring i 2025.

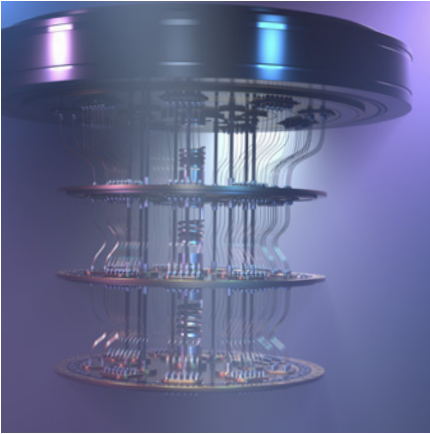

Elever i Polen som grønne problemløsere

■ Unge og uddannelse i Europa

Et ambitiøst undervisningsprogram engagerer elever og lærere på 140 polske skoler i miljøbeskyttelse og bæredygtighed. Gennem tværfaglige forløb og lokale miniprojekter skal eleverne identificere og løse konkrete miljøproblemer i deres lokalsamfund. Målet er at styrke grøn dannelse og give børn og unge værktøjer til at handle på klimakrisen.

Bevilling
5,9 mio. kr.

Nyt samlingspunkt for kvanteforskning

■ Teknisk og naturvidenskabelig forskning

Med støtte fra Villum Fonden har Københavns Universitet og Danmarks Tekniske Universitet oprettet et nyt forskeruddannelsesprogram, der skal styrke Danmarks position inden for kvanteteknologi. Programmet omfatter bl.a. 24 ph.d.-stipendier og fellowships til internationale studerende. Målet er at tiltrække og fastholde talent, styrke samarbejdet med industrien og fremme kvanteforskning på højeste niveau.

Bevilling
60 mio. kr.

Veje ind i naturvidenskaben

■ Børn, unge og science

Hvorfor har nogle børn en levende interesse i science-fagene, natur og teknologi, mens andre synes, de er kedelige? I forskningsprojektet 'SCOPE' afdækkes de faktorer, der former unges forhold til science – både i skolen, i hjemmet og i hverdagen i øvrigt. Formålet med forskningsprojektet, der løber frem mod 2030, er at understøtte, at alle børn og unge får lige muligheder for at opbygge ressourcer inden for naturvidenskab og teknologi.

Bevilling
10,3 mio. kr.

Hvorfor bider flåter nogle mennesker frem for andre?

■ Teknisk og naturvidenskabelig forskning

Villum Fonden har i 2025 støttet 52 dristige forskningsprojekter gennem Villum Experiment. Ét af dem, ledet af professor Karen Angeliki Krogfelt fra Roskilde Universitet, undersøger, hvorfor flåter bider nogle mennesker og dyr mere end andre. Projektet vil identificere, hvilke hudbakterier der virker særligt tiltrækkende på det lille, men potentielt farlige skadedyr. Håbet er at udvikle metoder til at mindske risikoen for flåtbid.

Bevilling
2,5 mio. kr.

Bæredygtighed og medborgerskab i tjekkiske skoler

■ Unge og uddannelse i Europa

130 lærere og 6.400 elever i Tjekkiet skal klædes på til at arbejde med bæredygtighed og aktivt medborgerskab. Eleverne udvikler egne grønne projekter, og lærerne får langvarig efteruddannelse. Projektet har fokus på skoler i strukturelt udfordrede områder, hvor miljøudfordringer og sociale problemer går hånd i hånd.

Bevilling
8 mio. kr.

København som levende lærred

■ Kultur og samfund

Med Copenhagen Light Festival forvandler det stille og kolde vintermørke i København sig til en fejring af lys- og sanseoplevelser. Festivalen bygger på nordiske traditioner og samler kunstnere, designere og organisationer om at skabe lysoplevelser for både lokale og internationale gæster. Målet er at vise byen frem på nye måder og styrke interessen for lys som kunstnerisk og kulturelt udtryk.

Bevilling
300.000 kr.

Lærere sætter fokus på køn

Børn, unge og science

Danmarks Lærerforening har i 2025 modtaget støtte til at gøre kønsbevidsthed til et aktivt redskab i undervisningen i folkeskolen. Et netværk af lærerambasadorer skal uddannes i samarbejde med Københavns Professionshøjskole, og en ny materialepakke skal hjælpe lærere og skoleledere med at skabe undervisning, hvor køn ikke begrænser elevernes faglige og personlige udvikling.

Bevilling
5,1 mio. kr.

Glemte vikingehåndværk bragt til live

Kultur og samfund

Hvor man hidtil har antaget, at glas først kom til Danmark med middelalderens kirker og borge, viser ny arkæologisk forskning, at vikingerne allerede brugte glas i deres religiøse bygninger. Det har fået Ribe Vikingecenter til at erstatte de midlertidige afdækninger i den rekonstruerede Ansgar Kirke år 860 med glasmosaikvinduer. Vinduer af glas blev i vikingetiden forbundet med mystik, magiske egenskaber og ikke mindst med status.

Bevilling
200.000 kr.

Science med spil og saltvand

Børn, unge og science

Flere tusinde børn og unge kan nu gå til science i fritiden og fordybe sig i alt fra fremtidens fødevarer til fusionsenergi. Med støtte til 10 nye fritidsprojekter over hele landet har deltagerne bygget robotter, undersøgt økosystemer langs kysten og udviklet spil – både i SFO'en, i Videnskabsklubben og ude i naturen. Målet er at styrke nysgerrighed og naturfaglig selvtillid i uformelle fællesskaber.

Bevilling
25 mio. kr.

Vinduer kaster lys på arbejderhistorien

Kultur og samfund

I København har Arbejdermuseet gennemgået en omfattende restaurering af sin fredede bygning. Malere og snedkere har bl.a. restaureret 244 originale vinduer, som nu igen lader dagslyset strømme ind i de historiske sale. Renoveringen omfatter også en loftsfrise i festsalen, som blev opdaget under tidligere restaureringsarbejde og nu er bevaret for eftertiden. Arbejdermuseet er Europas ældste arbejderforsamlingshus.

Bevilling
850.000 kr.

Digital undervisning med socialt afsæt

Unge og uddannelse i Europa

I Slovakiet skal lærere rustes til at undervise digitalt med særligt fokus på elever fra udsatte og minoritetsmiljøer. Projektet opdaterer undervisningsmaterialer og tilbyder praktisk træning, der gør lærerne bedre i stand til at tilpasse undervisningen til forskellige elevgrupper. Målet er bl.a. at skabe et nationalt træningsprogram, der skal sikre, at ingen elever sakker bagud i den digitale udvikling.

Bevilling
8,7 mio. kr.

Svamp manipulerer edderkoppehjerner

Teknisk og naturvidenskabelig forskning

Gennem Villum Young Investigator-programmet har fonden støttet kurator og adjunkt João Araújo ved Statens Naturhistoriske Museum på Københavns Universitet. Araújo har opdaget en hidtil ukendt svampeart i Brasiliens regnskove, som manipulerer edderkoppens adfærd, inden den fortærer den. João Araújo's forskning i zombiesvampe har bl.a. været omtalt i National Geographic og Wall Street Journal.

Bevilling
9 mio. kr.

VELUX FONDEN

40	Fremtidens samfundsudfordringer løses med tværgående samarbejder og brobygning
44	Uddelingsområder
46	Bevillinger i 2025
48	En verden i forandring kalder på løsninger i forening
52	Strategisk samarbejde skal styrke juristers bæredygtighedskompetencer
56	Viden som fundament for samfundets udvikling
58	Partnerskaber og nye veje styrker fællesskaber og frivillighed
60	Erfaringseksperter er målgruppernes stemme
62	Usynlig forurening har store konsekvenser for havmiljøet
64	Året i glimt
66	Portrætter
72	Nye bevillinger i 2025

VELUX FONDEN er en almennyttig fond, der arbejder for at forbedre menneskers liv og handlemuligheder i et demokratisk og bæredygtigt samfund.

Fremtidens samfunds-udfordringer løses med tværgående samarbejder og brobygning

Med nysgerrighed, mod, sund fornuft og ordentlighed som drivkraft samt som en ansvarlig forvalter af fondens formue har fonden mulighed for at støtte forskning og indsatser inden for fire uddelingsområder: Sociale indsatser, Human- og samfundsvidenskabelig forskning og kultur, Et hav i balance samt Voksenlivets overgange og forandringer.

Visionsinitiativet Demokratisk bæredygtighed samler og materialiserer strategien frem mod 2030, og fondens vision bliver udfoldet gennem de uddelende aktiviteter og bidrag til at styrke et demokratisk og bæredygtigt samfund gennem viden, forskning og nye handlemuligheder i samarbejde mellem fondens områder.

Fonden bidrager til at finde nye løsninger gennem tværfagligt og tværsektorielt samarbejde. Netop det tværfaglige og tværsektorielle fordrer nytænkning.

Målsætningen om at arbejde tværgående, også mellem fondens uddelingsområder, kræver mod og konkret understøttelse i organiseringen af det daglige arbejde i fonden.

Tværfagligt fokus styrket gennem ny organisering

For at sikre dette både internt og eksternt har VELUX FONDEN organiseret sig på en måde, der understøtter 2030-strategien og samtidigt styrker fondens rolle som relevant og involverende samfundsaktør.

2030-strategiens omdrejningspunkt er koblingen mellem praksis og forskning, og derfor er der i ledelsen dannet to vice-direktørområder for henholdsvis strategiske praksisindsatser og forskningsstrategiske indsatser. Opgaven er at holde fokus på at løfte udfordringerne og bane vejen for det tværgående samarbejde samt ideudvikling og fælles læringer.

De to områder arbejder tæt sammen gennem tværgående aktiviteter for at styrke og udvikle en samlende forskningsstrategi og -indsats for alle fire uddelingsområder, såvel som solide praksisindsatser.

Transparente processer, nyskabende indsatser og proaktive kommunikationsindsatser skal styrke både fondens forskningsstrategiske profil og fondens aktiviteter på praksisområ-

det, såvel som at sikre, at kendskabet til fondens virke og forandringskraft som relevant samfundsaktør øges.

Første udmøntning realiseret i nyt tværgående opslag

Som led i strategien lancerede fonden i 2025 sit første tværgående opslag mellem uddelingsområderne Sociale indsatser og Human- og samfundsvidenskabelig forskning og kultur.

Med en samlet bevillingsramme på 20 mio. kr. skal forskere og praktikere i fællesskab skabe ny viden om værdien af frivilligt socialt arbejde. Opslaget bygger på 2030-strategien, hvor forskning-praksis-samarbejder og civilsamfundets fællesskaber er centrale elementer.

Med ønsket om at bedrive involverende filantropi har fonden igennem længere tid ført dialog med både forskere og praktikere og afholdt netværksmøde. Det har synliggjort fælles problemfelter, der nu kan udforskes i fællesskab.

Nyt initiativ bygger bro på tværs af de juridiske miljøer

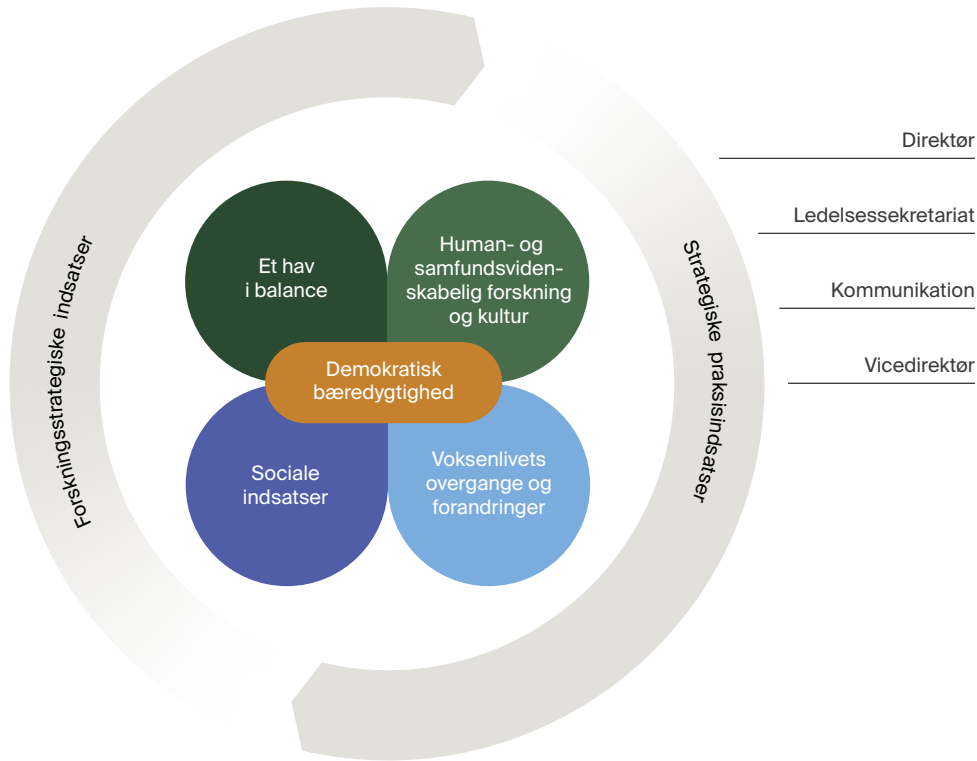
I tråd med fondens tværgående fokus og vision blev der i 2025 ligeledes bevilget støtte til det første initiativ, der er initieret af de juridiske forsknings- og uddannelsesmiljøer i Danmark, og helt grundlæggende samtænker forskning og uddannelse.

Det femårige initiativ JURiB – ‘Juridiske kompetencer inden for bæredygtighed’ – skal understøtte udviklingen af et mere bæredygtigt samfund gennem ny viden og kapacitetsopbygning inden for de juridiske aspekter af bæredygtighed. Initiativet koordineres fra Det Juridiske Fakultet på Københavns Universitet.

Organisering til tværgående samarbejde

Målsætningen om at arbejde tværgående, også mellem fondens uddelingsområder, kræver mod og konkret understøttelse i organiseringen af det daglige arbejde i fonden.

Vicedirektør

Fra venstre: Ledelsen i VELUX FONDEN består af direktør Ane Hendriksen, Henrik Tronier, vicedirektør med ansvar for forskningsstrategiske indsatser, og Trine Heidemann, vicedirektør med ansvar for strategiske praksisindsatser.

Vision

VELUX FONDEN ønsker et demokratisk og bæredygtigt samfund på et oplyst og inkluderende grundlag.

Mission

VELUX FONDEN arbejder for at forbedre menneskers liv og handlemuligheder i et demokratisk og bæredygtigt samfund ved at støtte forskning og indsatser inden for eller på tværs af sociale forhold, alderstrin, voksenlivets overgange, samfund og kultur samt havmiljøet.

Tilgang

VELUX FONDEN bidrager positivt, når fonden er lydhør over for interessenter og samfund, når fonden giver rum til nye idéer samt i en transparent proces formår at udvise tillid og nysgerrighed baseret på et solidt fagligt grundlag.

Positive bidrag

Fonden ønsker at give en række positive bidrag til samfundet:

- Forskning og ny viden
- Kapacitetsopbygning
- Tværfaglige og tværsektorielle samarbejder
- Fællesskaber
- Involverende, dialogisk og lyttende

Ambition

Fondens ambition er, at VELUX FONDEN i 2030 har bidraget til skabelsen af nye og frugtbare relationer mellem fondens mange interessenter og formålet bevidst at omsætte vores øvrige fem positive bidrag, så visionen om et bæredygtigt demokratisk samfund bedst muligt kan understøttes og kommunikeres.

Strategien skal bidrage til at løse fire samfundsudfordringer

Strategien adresserer en række væsentlige aktuelle udfordringer og muligheder i vores samfund:

- Stigende psykisk mistrivsel og udsathed
- Markant pres på havet
- Danmarks befolkning vokser og bliver ældre
- Forandring styrket gennem forskning

Uddelings- områder

Et hav i balance

VELUX FONDEN ønsker at bidrage til et sundt havmiljø, der kan modstå klimaforandringer. Uddelingsområdet støtter projekter, der arbejder for genopretning af hav og kystnære havområder med fokus på klima og bekæmpelse af havforurening. Ligeledes støttes projekter, der arbejder med fremtidige klimaløsninger for havet og de effekter, de kan have på det marine miljø. Læs mere på side 62.

Voksenlivets overgange og forandringer

VELUX FONDEN ønsker at styrke samfundets viden om voksenlivets overgange og forandringer for personer over 50 år. Uddelingsområdet støtter projekter, der bidrager til ny viden om voksenlivets overgange og forandringer, og udviklingsprojekter, der skaber nye muligheder for voksne over 60 år. Der uddeles også støtte til enkeltpersoner og grupper i alderen 60+, der vil iværksætte aktiviteter for sig selv og andre med fokus på fællesskaber, bæredygtighed og lokal sammenhængskraft. Derudover støttes udgivelse af bøger af voksne over 67 år. Læs mere på side 58.

Human- og samfundsvidenskabelig forskning og kultur

VELUX FONDEN ønsker at bidrage til ny viden om mennesker, kultur og samfund for at styrke omstilling, forståelse og forandring. Uddelingsområdet støtter projekter, der arbejder med fri grundforskning, drevet af nysgerrighed, inden for humanistiske fag og beslægtede samfundsvidenskabelige fag. Og fonden støtter også tværsektorielt forskning-praksis-samarbejde mellem humanvidenskabelige forskere og praktikere. Læs mere på side 56.

Demokratisk bæredygtighed

Med visionsinitiativet Demokratisk bæredygtighed ønsker VELUX FONDEN at sætte fokus på spændingsfeltet mellem mennesker, miljø og demokrati, der er afgørende for den bæredygtige omstilling. Det sker gennem uddelinger, partnerskaber og vidensproduktion for at bidrage til en ny fælles retning. Læs mere på side 48.

Tværgående projekter

VELUX FONDEN ønsker i 2030 at være førende og retningskabende inden for udvikling af nyskabende samarbejder, både internt i fonden og eksternt i ansøgningsmiljøerne. Målet er gennem tværsektorielle fællesskaber at bidrage med løsninger på aktuelle og kommende samfundsudfordringer. Fonden fokuserer på samarbejder mellem sine strategiske prioriteter og støtter projekter, der arbejder inden for to eller flere af fondens fire uddelingsområder.

Sociale indsatser

VELUX FONDEN ønsker at bidrage til nytænkning og udvikling af sociale indsatser, så flere kan vælge at deltage i samfundets fællesskaber. Uddelingsområdet støtter metodeudviklingsprojekter, der arbejder for deltagelse i fællesskaber og øget psykisk trivsel for mennesker, der befinder sig i en socialt udsat position. Læs mere på side 60.

Aktualitetspuljen

VELUX FONDEN ønsker med aktualitetspuljen at bevare uddelingsagilitet og støtte projekter, som har en særlig aktualitet i samfundet i relation til et eller flere af fondens positive bidrag. Læs mere på side 52.

Bevillinger i 2025

I 2025 bevilgede VELUX FONDEN
472 millioner kroner til 390 projekter.

En del af bevillingerne tildeles tværgående projekter, der arbejder inden for to eller flere af fondens uddelingsområder.

Nøgletal er afrundet og tilpasset grafik og kontekst, hvorfor variationer kan forekomme.

210

millioner kroner

Et hav i
balance

90

millioner kroner

Human- og
samfundsvidenskabelig
forskning og kultur

12 millioner kroner til tværgående projekter

63

millioner kroner

Sociale indsatser

12 millioner kroner til tværgående projekter

43

millioner kroner

Demokratisk
bæredygtighed

33

millioner kroner

Voksenlivets overgange
og forandringer

33

millioner kroner

Aktualitetspuljen

80.000 kroner

Priser

En verden i forandring kalder på løsninger i forening

I 2025 lancerede VELUX FONDEN visionsinitiativet Demokratisk bæredygtighed, der skal bidrage til modeller og facilitering af nye samtaler og dialoger i vores samfund, som favner både miljømæssige, kulturelle og sociale forhold.

Hvordan træffer vi bæredygtige beslutninger i et demokratisk samfund? Hvordan skaber vi en omstilling af vores samfund, som både er miljømæssigt, kulturelt og socialt bæredygtig? Og hvordan får vi alle med i omstillingen og sikrer, at de føler sig hørt og inddraget?

Det er nogle af nøglespørgsmålene bag VELUX FONDENS visionsinitiativ Demokratisk bæredygtighed, som udspringer af fondens 2030-strategi og visionen om et demokratisk og bæredygtigt samfund på et oplyst og inkluderende grundlag.

"Fondens arbejde og bevillinger spænder over miljøindsatser, udvikling af menneskelig handlekraft og sociale aktiviteter,

forskning og kultur. Stadig oftere møder vi dog udfordringer i samfundet, som går på tværs af områderne og kræver fælles løsninger. Og når samfundet forandrer sig hurtigt og grundlæggende, opstår der demokratiske dilemmaer," siger Lykke Kann Ogstrup Lunde, forperson i VELUX FONDEN.

VELUX FONDEN ønsker at styrke en holistisk tilgang til et samfund, hvor miljø, sociale forhold og kultur går hånd i hånd. Forandringer skal ske på alle tre områder, og de skal støtte, ikke spænde ben for, hinanden.

"Som mennesker er vi forbundet med hinanden og naturen. Derfor hænger demokratiet uløseligt sammen med

både kulturel, social og miljømæssig bæredygtighed," siger Lykke Kann Ogstrup Lunde.

Lancering på Folkemødet

Visionsinitiativet blev lanceret på Folkemødet i Allinge i juni 2025. Det skete ved et arrangement, der bød på paneldebat, dilemmaspil og rundbords-samtaler, der tog udgangspunkt i de seks værdigrupper, som danskerne kan inddeles i.

"Samtalen om den grønne omstilling er ikke kun en samtale om en miljømæssig omstilling til et bæredygtigt samfund. Den handler også om, hvordan vi får alle med og sikrer sammenhængskraften og samhørigheden i vores samfund. Derfor

var det fantastisk at opleve, hvordan deltagerne med stort engagement tog hul på den samtale på Folkemødet," fortæller Jakob Østergård Carstensen, fonsrådgiver i VELUX FONDEN.

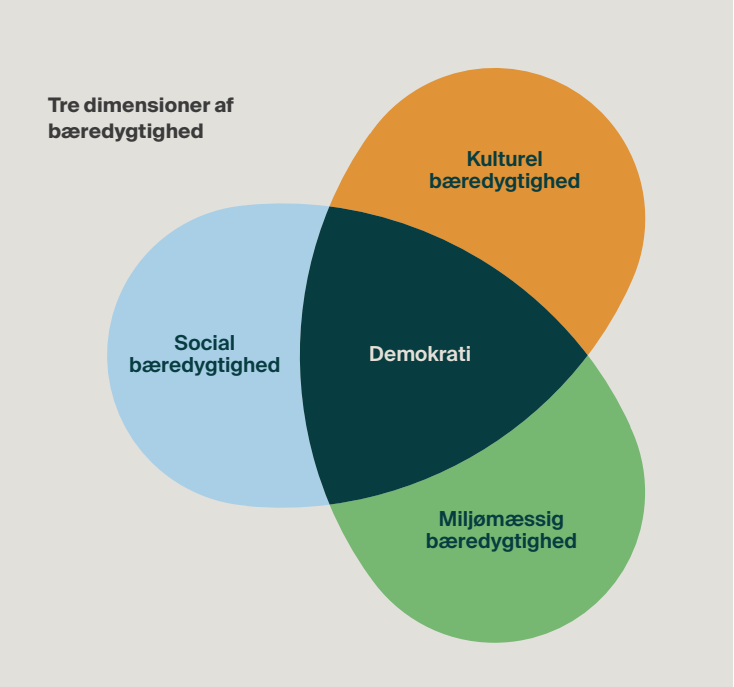
Seks befolkningsgrupper bidrager til forståelsen af omstillingens dilemmaer

Et af indsatsområderne i visionsinitiativet har været at udvikle et vidensgrundlag, der kan understøtte konkrete indsatser. Det giver indblik i, hvordan forskellige befolkningsgrupper forholder sig til demokrati, bæredygtighed og deltagelse.

Udgangspunktet er, at danskerne navigerer ud fra forskellige kerneværdier, og vidensgrundlaget ser på det, der samler

Et stærkt panel med Ulrik Kampmann, Birgit Hansen, Helga Grønnegaard, Olav Hesseldahl og Rune Baastrup leverede en inspirerende debat på Folkemødet om, hvordan vi skaber de rette balancer i den grønne omstilling.

Danskerne kan forstås med udgangspunkt i seks værdigrupper

Partnerskab om demokratisk bæredygtighed

I et partnerskab mellem VELUX FONDEN og Dronning Marys Center deltager 15 udvalgte forskere og praktikere fra humaniora og samfundsvidenskab i et eksperimenterende laboratorium under projektet **'Impact Lab 2.0'**.

Gennem ét år skal deltagerne sammen udvikle ny viden og konkrete løsninger på aktuelle problemstillinger – og samtidig styrke forskningen inden for demokratisk bæredygtighed. Der blev åbnet for anden runde af det grønne laboratorium i 2025.

og deler forskellige befolkningsgrupper i mødet med dilemmaer i samfundets omstilling.

Baseret på Core Belief-modellen kan danskerne forstås med udgangspunkt i seks værdigrupper, som har forskellig selvforståelse, tillid til demokratiet, oplevelse af retfærdighed og syn på fremtiden samt forskellige prioriteringer mellem miljømæssig, social og kulturel bæredygtighed.

”Vidensgrundlaget viser, at værdier former, hvordan vi møder omstillingen – men også, at troen på fællesskabets handlekraft samler os. Skal flere med, må mennesker opleve at blive set, hørt og forstået. I fonden vil vi arbejde for at åbne samtaler, hvor flere kan deltage. Demokratisk bæredygtighed handler i sidste ende ikke kun om, hvad vi forandrer, men også hvordan vi gør det,” siger Jakob Østergård Carstensen.

Nye projekter skal styrke demokratiets rolle i omstillingen

I 2025 annoncerede VELUX FONDEN et åbent opslag rettet mod forskning- og forskning-praksis-projekter, der kunne besvare spørgsmålene 'Hvordan kan miljømæssig, social og kulturel bæredygtighed forenes i omstillingen af vores samfund? Og hvordan kan demokratiet samtidig styrkes og udvikles?’

Fonden modtog 77 ansøgninger på tværs af universiteter og af andre

Der blev åbnet for anden runde af det grønne laboratorium Impact Lab 2.0 i 2025.

Sådan arbejder fonden med demokratisk bæredygtighed

Frem mod 2030 inviterer fonden forskere, praktikere og borgere til at undersøge og aktivere begrebet demokratisk bæredygtighed. Fonden bidrager på to måder:

- Ved at støtte forskning og praksisprojekter, der udvikler ny viden og redskaber til både forskere, beslutningstagere og borgere.
- Ved at skabe og understøtte rammer, hvor flere oplever reel mulighed for at deltage i omstillingen – gennem dialog, inddragelse og ejerskab.

Læs mere på demokratiskbaeredygtighed.dk/da

institutioner og organisationer, der blev behandlet i et nordisk, tværfagligt bedømmelsespanel. Interessen blandt ansøgerfeltet var overvældende, og på baggrund af de mange stærke projektforslag blev bevillingsrammen udvidet, og der blev bevilget støtte på i alt 42 mio. kr. fordelt på otte projekter.

”De otte projekter udgør et pionerfelt med bidrag fra alle tre dimensioner af bæredygtighed. De viser, hvordan man kan gentænke en aktiv del af omstillingen i landskaber, i byer, i forvaltninger og i politik. De peger på, at fremtidens løsninger ikke kun findes i teknologi og økonomi, men også i forståelsen af mennesker, fællesskab og tillid, som humaniora og samfundsvidenskaberne bringer ind i omstillingen,” siger Lykke Kann Ogstrup Lunde.

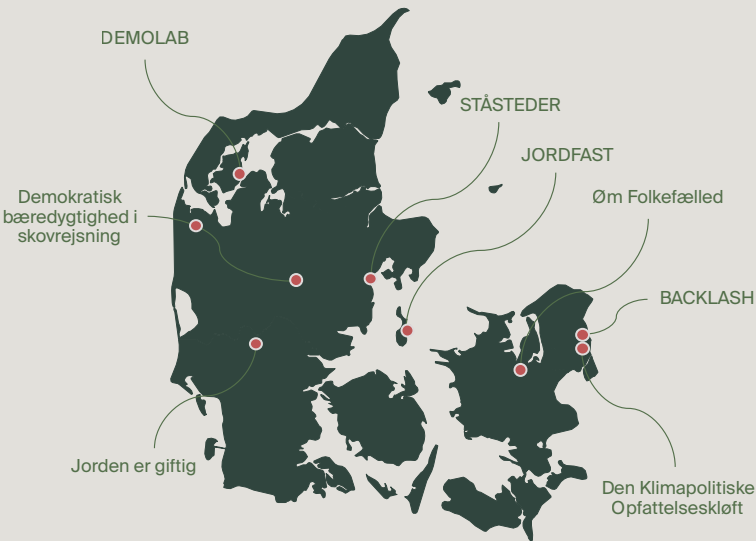
Projekterne skal undersøge, hvordan man kan bidrage med ny viden og kon-

krete redskaber til beslutningstagere og borgere. De dækker både lokale og nationale problemstillinger inden for flere områder, og ambitionen er at inddrage en bred gruppe af borgere.

Blandt projekterne er 'Jorden er giftig', som undersøger, hvordan kulturarv kan skabe handlekraft i lokalsamfund præget af generationsforurening. Med Grindstedværket som case udvikler borgere, myndigheder, forskere og kulturinstitutioner nye metoder til forandring.

Et andet eksempel er projektet 'Den klimapolitiske opfattelseskløft'. Gennem analyse af politisk lydhørhed og legitimitet i den grønne omstilling undersøger projektet, hvordan forskelle mellem borgernes opbakning og politikernes ambitionsniveau kan udfordre forandringen.

Projekterne har formel opstart i 2026 og strækker sig til 2029.

Der er i 2025 bevilget støtte til seks forskning-praksis-projekter, der tager udgangspunkt lokalt i Danmark, samt to forskningsprojekter, der ser på demokratiets grundvilkår.

De juridiske uddannelses- og forskningsmiljøer er gået sammen om projektet 'JURiB' for at skabe ny viden og styrke fremtidens juristers kompetencer inden for bæredygtighed.

Strategisk samarbejde skal styrke juristers bæredygtighedskompetencer

Aldrig før har bæredygtighed spillet så stor en rolle som i dag. Det medfører et hav af juridiske udfordringer og dilemmaer, som stater, offentlige institutioner og private virksomheder skal forholde sig til.

Udviklingen stiller nye krav til stort set alle jurister – blandt andre advokater, rådgivere og sagsbehandlere, der opererer i funktioner, hvor implementeringen af bæredygtighedskrav finder sted.

Nu går seks af landets juridiske uddannelses- og forskningsmiljøer sammen om at sikre, at fremtidens jurister bliver klædt endnu bedre på til at kunne håndtere de nye udfordringer, som bæredygtighedsdagsordenen bringer med sig.

Det sker gennem det banebrydende samarbejde JURiB – 'Juridiske kompetencer inden for bæredygtighed,' der skal skabe ny viden om bæredygtighed og udvikle de juridiske kompetencer på tværs af uddannelses- og forskningsmiljøerne på KU, SDU, AAU, AU, RUC og CBS.

Bæredygtighedsdagsordenen er fundamental

Det er første gang, at alle seks juridiske forsknings- og uddannelsesmiljøer i Danmark har indgået et samarbejde af denne art.

Ifølge Vibe Garf Ulfbeck, centerleder og professor ved Det Juridiske Fakultet på Københavns Universitet og koordinator

for JURiB, er bæredygtighed et oplagt og nødvendigt område at arbejde sammen om.

"Bæredygtighedsdagsordenen er fundamental for vores samfund, og den griber ind i stort set alle dele af juraen. Så man kan ikke håndtere udfordringerne gennem fx et klassisk fag som miljøretten alene. Det er nødvendigt at fokusere selvstændigt på bæredygtighed for at sikre, at det bliver optaget i alle de juridiske discipliner," forklarer hun.

En enestående mulighed

En kortlægning af de eksisterende tilbud på danske jurauddannelser viser, at der i dag udbydes ganske få fag med bæredygtighedsfokus, og at udbuddet ikke

“VELUX FONDEN ser frem til at følge JURiB, der i et unikt og ambitiøst samarbejde mellem seks juridiske institutioner udvikler det faglige grundlag for uddannelse gennem forskning og ny viden.

Ane Hendriksen,
direktør i VELUX FONDEN

Studieliv på KU's Søndre Campus, der bl.a. huser Det Juridiske Fakultet.

Vibe Garf Ulfbeck, centerleder og professor ved Det Juridiske Fakultet på KU og koordinator for JURiB, og Jacob Graff Nielsen, dekan ved Det Juridiske Fakultet på KU.

giver nuværende og kommende jurastuderende de nødvendige kompetencer inden for retlig bæredygtighedstænkning.

Jacob Graff Nielsen er dekan ved Det Juridiske Fakultet på Københavns Universitet og medlem i JURiBs ledelsesgruppe. Han håber, at det brede samarbejde kan skabe et solidt fundament, som fremtidens jurister kan stå på.

”De juridiske forsknings- og uddannelsesmiljøer i Danmark har nu en enestående mulighed for i fællesskab at udvikle fremragende forskning inden for bæredygtighed og samtidig sikre, at vores uddannelser giver fremtidens juridiske kandidater stærke og nødvendige kompetencer,” siger han.

Ny viden og bedre uddannelse

JURiBs tre første projekter skal undersøge bæredygtighed ud fra et forvaltningsretligt perspektiv, et virksomhedsperspektiv og et internationalt perspektiv. Alle tre projekter skal bidrage til at skabe ny forskningsbaseret viden på højeste niveau og styrke de juridiske uddannelser.

”Forskningen fra samarbejdet vil blive publiceret både i Danmark og internationalt. Dels så det kan komme vores danske studerende til gavn, dels så det kan bidrage til løsninger af de juridiske problemstillinger, som går på tværs af landegrænser, fx spørgsmål om handelshindringer som følge af bæredygtighedskrav,” fortæller Vibe Garf Ulfbeck.

På baggrund af erfaringsopsamling og videndeling på tværs af de tre første projekter, vil der blive igangsat yderligere projekter.

Ejerskab skaber engagement

Alle seks institutioner har været involveret tidligt i forløbet og været med til at forme ansøgningen. Det har skabt et stort ejerskab og engagement og lagt kimen til et stærkt samarbejde, som kan give inspiration til flere fælles initiativer.

”Gennem samarbejdet lærer forskere og undervisere hinanden endnu bedre at kende på tværs af institutionerne, og så begynder idéerne at spire. Så jeg er overbevist om, at det kan bane

“ Gennem samarbejdet lærer forskere og undervisere hinanden endnu bedre at kende på tværs af institutionerne, og så begynder idéerne at spire. Så jeg er overbevist om, at det kan bane vejen for nye, tværgående projekter.

Jacob Graff Nielsen, dekan ved Det Juridiske Fakultet på Københavns Universitet

vejen for nye, tværgående projekter,” siger Jacob Graff Nielsen.

Nordisk review og international bevågenhed

Ansøgningen om JURiB har været igennem et review hos førende, nordiske eksperter inden for jura, og projektets høje relevans og internationale klasse er gået igen i vurderingen. Her hedder det bl.a.:

”JURiB-projektet er et meget stærkt projekt. Det er et unikt samarbejde på tværs af de centrale danske juridiske forsknings- og uddannelsesinstitutioner, og andre juridiske fagmiljøer både i og uden for Norden vil se mod Danmark som et eksempel på, hvordan det er muligt at samarbejde nationalt for at opnå et kompetenceløft inden for juridisk forskning og uddannelse relateret til bæredygtighed.”

VELUX FONDEN støtter JURiB med 25 mio. kr. i projektperioden 2025-2031 – i tråd med fondens vision om et demokratisk og bæredygtigt samfund på et oplyst og inkluderende grundlag.

JURiB – Juridiske kompetencer inden for bæredygtighed

Unikt samarbejde mellem de seks juridiske uddannelses- og forskningsmiljøer i Danmark

CBS

CBS Law, Institut for Business Humaniora og Jura, Copenhagen Business School (CBS)

**AALBORG
UNIVERSITET**

Juridisk Institut, Aalborg Universitet (AAU)

**KØBENHAVNS
UNIVERSITET**

Det Juridiske Fakultet, Københavns Universitet (KU)

RUC
Roskilde Universitet

Institut for Samfundsvidenskab og Erhverv, Roskilde Universitet (RUC)

SDU
Syddansk Universitet

Juridisk Institut, Syddansk Universitet (SDU)

AARHUS UNIVERSITET

Juridisk Institut, Aarhus Universitet (AU)

Humanistisk og samfundsvidenskabelig forskning bidrager med ny viden om mennesker, kultur og samfund og er fundamentet for at kunne styrke omstillingen.

Viden som fundament for samfundets udvikling

VELUX FONDEN støtter human- og samfundsvidenskabelig forskning og kultur, som kan gøres os klogere på, hvad vores samfund bygger på. Samtidig bidrager fonden til, at viden kommer bredt ud i samfundet.

”Humaniora og samfundsvidenskab giver aktuel bredde, teoretisk højde og historisk dybde i forståelsen af vores samfund og perspektiv på de samfundsudfordringer, vi står over for. Gennem tværsektorielle forskning- og praksissamarbejder kan viden samtidig aktiveres og bruges til at forandre vores samfund i en mere bæredygtig retning – både hvad angår klima, kultur og sociale forhold,” siger Henrik Tronier, vice-direktør i VELUX FONDEN.

Fondens støtte er særlig vigtig, fordi tidens udfordringer ikke kan løses med teknisk eller økonomisk indsigt alene. Dette kræver også viden om den menneskelige faktor og dens rolle i både udfordringerne og mulige løsninger.

Historiens stemmer giver nye samfundsperspektiver
VELUX FONDEN uddeler midler inden for Human- og samfundsvidenskabelig forskning og kultur gennem program-

merne Fri humanistisk og samfundsvidenskabelig grundforskning, Litteratur og humanvidenskab i dialog samt det tværgående program HUMpraxis, der går på tværs af fondens uddelingsområder.

Fondens Kernegruppeprogram har siden 2008 støttet nysgerrighedsdrevet humanistisk og samfundsvidenskabelig grundforskning i tæt samarbejde med universitetsinstitutterne.

Fri grundforskning handler bl.a. om at tænke nyt og udforske sammenhænge på tværs af fagområder. Et eksempel på dette er projektet ’Melancholia’, som undersøger samspillet mellem teologi og medicin i 1700-tallets Danmark, og hvad det betyder for vores moderne opfattelse af mental sundhed og retspsykiatri.

Forskerne fra Københavns Universitet får via digitale redskaber adgang til et stort kildemateriale, hvor borgere i forbindelse med retssager selv har fået ordet. Her beretter de om, hvordan de oplevede akutte kriser, sjælelige lidelser og psykisk sygdom.

I projektet ’Lokale landvindinger’ var forskere og fagfolk i marken for at udvikle løsninger på jordfordeling.

Eksempler på andre støttede projekter

Videnskabens og fiktionens fremkomst i 1700-tallets Danmark

Forskere med baggrund i fysik, idéhistorie, litteraturhistorie og historie udforsker, hvordan fiktion og videnskab opstod og formede hinanden i 1700-tallets Danmark.

Støttet med 6 mio. kr.

Hvordan hører vi sammen

Projektet skal styrke fællesskaber for mennesker med høretab ved at skabe gode sociale rum i skoler og på arbejde.

Støttet med 6 mio. kr.

”Projektet er et godt eksempel på vigtigheden af grundforskning, fordi den udvider horisonter og skaber nye perspektiver på den moderne retspsykiatri ved at give borgerne en stemme via historisk kildemateriale,” fortæller Sanne de Fine Licht Raith, der er fonsdrådgiver i VELUX FONDEN.

Københavns Universitet har modtaget 5,7 mio. kr. i støtte til projektet ’Melancholia’.

Landskabsfortællinger som aktiv i jordfordeling

Fondens HUMpraxis-program har gennem ti år støttet samarbejde mellem forskere og praktikere.

Et eksempel på, hvordan humanistisk forskning omsættes til praksis og bidrager til bæredygtig samfundsudvikling, er projektet ’Lokale landvindinger: Landskabsfortællinger og samskabelse i multifunktionel jordfordeling’.

Forskere fra Københavns Universitet og fagfolk fra Naturstyrelsen Himmerland samt Mariagerfjord, Viborg og Randers Kommuner har siden 2020 arbejdet på at finde

løsninger på jordfordeling, som bl.a. er en central udfordring i udmøntningen af den grønne trepart.

Parterne rundede af i 2025 og har undervejs udviklet konkrete redskaber til samskabelse i landskabsforvaltning, bl.a. guiden ’Samskabte Landskaber’ og den interaktive platform ’Lyt til Landskabet’. Gennem forskningsartikler, policy briefs og oplæg har projektet bidraget med ny viden om divergerende natursyn og grøn omstilling i landdistrikter.

”Projektet viser, hvordan fortællinger om landskabet og dets historiske udvikling kan bruges i komplekse forhandlinger og bidrage til samskabelse og fælles forståelse af fremtidens landskaber. Det er et stærkt eksempel på, hvordan humanistisk forskning kan omsættes til konkrete redskaber i praksis,” siger Michael Christensen, fonsdrådgiver i VELUX FONDEN.

Projektet er støttet med 6,3 mio. kr.

Flere lever længere. Det ændrer både rammerne for samfundet og hverdagen for den enkelte. Partnerskaber og nye metoder skal styrke fællesskabet og øge handlekraften for seniorer.

Partnerskaber og nye veje styrker fællesskaber og frivillighed

Med den stigende levealder oplever flere, at hverdagen på arbejde, i familien og i sociale fællesskaber forandrer sig. Der bliver behov for nye tilgange til de ekstra leveår, og der er samtidig mange nye muligheder, hvis vi formår at bringe erfaring, livskraft og ressourcer i spil.

Det potentiale vil VELUX FONDEN gerne bidrage til at forløse. Derfor støtter fonden projekter, der udvikler og afprøver nye metoder, opbygger viden og styrker fællesskaber ved at gøre mennesker bedre i stand til at håndtere overgange i voksenlivet til glæde for den enkelte og lokalsamfundet.

I andet halvår af 2025 lancerede fonden et opslag dedikeret til større metodeudviklingsprojekter på området. Målet er at styrke handlekraften hos voksne i aldersgruppen 60+, så de selvstændigt bliver drivende bag frivillige aktiviteter i lokalsamfundene.

”Der er behov for at motivere flere voksne over 60 år på områder og i foreninger, hvor de ikke i dag er aktive. Derfor kan det være nødvendigt at udvikle metoder,

der kan nå ud til og styrke deres frivillige engagement i den fortsatte udvikling af et demokratisk og bæredygtigt samfund,” siger Trine Heidemann, vicedirektør i VELUX FONDEN.

Udvikling af frivillighed hos FødevarerBanken

Et eksempel på dette er udvikling af en ny model for kapacitetsopbygning og frivillighed, som FødevarerBanken har igangsat. FødevarerBanken bekæmper madspild og social ulighed gennem indsamling og distribution af overskudsmad. Alene i 2024 blev det til over 1.600 ton mad, svarende til 4,1 mio. måltider.

Frivillige er helt afgørende for FødevarerBankens arbejde, og langt de fleste frivillige er aktive ældre mænd. Med støtte fra fonden samarbejder FødevarerBanken med andre organisationer om at udvikle en ny model for, hvordan man arbejder med frivillige i aldersgruppen 60+.

”Ved at styrke arbejdsgange og udvikle konkrete værktøjer for arbejdet med frivillige over 60 på tværs af FødevarerBankens

regionale afdelinger vil projektet bidrage til at skabe mere bæredygtige rammer for både medarbejdere og de mange frivillige. Det ser vi som en vigtig indsats for at understøtte handlekraften hos de frivillige i aldersgruppen 60+, der i høj grad bidrager til fællesskabet,” fortæller Kasper Werge, fondsrådgiver i VELUX FONDEN.

Værdien af partnerskaber

Gennem mange år har VELUX FONDEN haft fokus på partnerskaber som en effektiv tilgang til at nå ud til flere aktive frivillige over 60 år, øge det lokale kendskab til fondens program og bidrage til kapacitetsopbygning i de deltagende organisationer.

I 2025 har fonden intensiveret indsatsen via nye partnerskaber med bl.a. Danske Seniorer.

”Partnerskaber er en hjørnesten i fondens arbejde, fordi vi kan nå bredere ud, styrke lokale fællesskaber og understøtte ældres engagement. Det er sådan, vi kan bidrage til at skabe reel forandring – ved at bygge kapacitet og handlekraft i civilsamfundet,” siger Trine Heidemann.

På billedet ses en af Læseforeningens frivillige læseguider, der læser højt for en læsegruppe og undervejs spørger åbent ind til deltagernes oplevelser af værket.

Nye partnerskaber i 2025

Bordtennis Danmark

Skal få flere seniorer i gang med at spille bordtennis ved at gøre det lettere at starte nye 60+-hold rundt om i landet og styrke de frivillige, der står for aktiviteterne. Et-årig partnerskabsaftale med **bevillingsramme på 500.000 kr.**

Faglige Seniorer

Skal styrke ældres mulighed for frivilligt engagement og deltagelse i fællesskaber. Gennem målrettede aktiviteter i lokale afdelinger mobiliseres særligt aktive seniorer til at bidrage med fællesskabende indsatser omkring voksenlivets overgange. Et-årig partnerskabsaftale med **bevillingsramme på 1,5 mio. kr.** til uddeling ét år fra aftalens ikrafttrædelse.

Danske Seniorer

Skal støtte aktiviteter, hvor aktive seniorer yder en indsats for sig selv og andre og fremmer aktiviteter inden for Danske Seniorers medlemsforeninger. Partnerskabsaftalens varighed er ét år, og der **bevilges 1,2 mio. kr.** til uddelinger ét år fra aftalens ikrafttrædelse.

Andre metodeudviklingsprojekter

Metodeudvikling og Lokal forankring – fælleslæsning for alle

Styrker fællesskaber for ældre over 60 gennem 'Guidet Fælles Læsning' og udvikler nye frivilligroller, der sikrer kvalitet og lokal forankring. Projektet afprøver metoder til at mobilisere ældre som læseværter og samarbejde med lokale aktører. **Støttet med 965.600 kr.**

Fællesskaber for førstehjælp

Gennem tre år skal projektet udvikle, afprøve og evaluere nye metoder, som samler personer over 60 år i lokale førstehjælpsgrupper. Samtidig bidrager projektet til at aktivere vigtige ressourcer ved at uddanne seniorer som førstehjælper, styrke lokale fællesskaber og øge trygheden i befolkningen generelt. **Støttet med 2,2 mio. kr.**

Erfaringseksperter er målgruppernes stemme

I Aarhus danner 'Den rullende daghøjskole' rammen om kreative værksteder for patienter i psykiatrien.

Hvem er bedre til at vide, hvad der er brug for, end mennesker, der selv har oplevet det? Det er tanken bag fondens samarbejde med erfaringseksperter, der selv har haft psykiatriske lidelser eller oplevet svær psykisk mistrivsel. Samarbejdet har vist sig at være meget værdifuldt. Derfor fortsætter det ud over 2025.

Eksempler på andre støttede projekter

Andre projekter inden for programmet Mental trivsel, hvor erfaringseksperter har bidraget til ansøgningsprocessen

Vejen til hverdagslivet

Frivillige 'peers' i fire kommuner – Fredericia, Kolding, København og Rødovre – hjælper psykisk sårbare med at opnå bedring og skabe livsændringer i hverdagen. Baseret på erfaringer fra Peer-Partnerskabet. **Støttet med to bevillinger til henholdsvis metodeudvikling og forankring på i alt 16,9 mio. kr.**

Mental trivsel på Samsø

Mennesker i psykisk mistrivsel på Samsø får støtte til at tage del i aktive og meningsfulde fritidsfællesskaber gennem aktiviteter som personlig træning, træning på mindre hold, naturtræning og fællesspisning. Projektet styrker samtidig samarbejdet mellem Samsø Kommune og civilsamfundsorganisationerne på øen. **Støttet med 1,8 mio. kr.**

Mennesker har brug for mennesker

Havefællesskaber, der bidrager til behandlingen i psykiatrien. Partnerskab mellem de socialøkonomiske virksomheder, VeteranHaven i Slagelse og Sct. Hans Have i Roskilde, samt den regionale psykiatri, den kommunale socialpsykiatri og brugerrepræsentanter fra psykiatrien. **Støttet med 5,9 mio. kr.**

Tal fra Den Nationale Sundhedsprofil har vist, at et stigende antal voksne har et dårligt mentalt helbred. Samtidig har psykiatrien i Danmark i en årrække været under pres.

Derfor er der brug for en styrket indsats mod psykisk mistrivsel. Og hvem er bedre til at vide, hvad der er brug for, end mennesker, der selv har oplevet psykisk mistrivsel? Det er tanken bag fondens samarbejde med erfaringseksperter, der selv har haft psykiatriske lidelser eller oplevet svær psykisk mistrivsel.

”Som fond ønsker vi at være lyttende. Ved at inddrage erfarings-eksperter ønsker vi at bygge bro mellem forskning, praksis og stemmer fra det levede liv. Erfaringseksperterne er gennem deres eget liv eksperter i de problemer, vi forsøger at bidrage med løsninger på. De ser andre ting, og de giver målgrupperne en stemme. Det giver et meget værdifuldt input, når vi skal

vurdere og udvælge de projekter, vi støtter,” siger Trine Heidemann, vicedirektør i VELUX FONDEN.

Brobygning mellem civilsamfund og psykiatri

Erfaringseksperterne har bl.a. efterspurgt, at hverdagsliv og sociale aktiviteter bliver brugt til at skabe en bedre overgang mellem indlæggelse i psykiatrien og livet bagefter.

Et eksempel på dette er metodeudviklingsprojektet 'Den rullende daghøjskole', som gennem kreative værksteder understøtter recovery-processen blandt patienter i psykiatrien og giver dem adgang til et fællesskab, som de kan fortsætte i efter hospitalsopholdet.

”Daghøjskolen har vist, hvordan civilsamfund, kommuner og regioner kan samarbejde til gavn for mennesker i psykisk mistrivsel. Gennem projektet er der udviklet en metode, som fremmer fællesskaber, der ikke har fokus på sygdom, men inkluderer deltagerne i en hverdagsaktivitet, som ligner livet uden for hospitalet og dermed også styrker deres sociale relationer,” fortæller Jimmie Gade Nielsen, fonsrådgiver i VELUX FONDEN.

Fonden har støttet 'Den rullende daghøjskole' med projektstøtte samt en efterfølgende bevilling til forankring af efterværnsindsatsen med i alt 3 mio. kr.

- Sociale indsatser
- Human- og samfundsvidenskabelig forskning og kultur

Værdien af frivilligt socialt arbejde afdækkes

Civilsamfundets rolle er også i fokus, når forskere og praktikere sammen skal undersøge værdien af frivilligt socialt arbejde gennem et opslag, som går på tværs af uddelingsområdet Sociale indsatser og Human- og samfundsvidenskabelig forskning og kultur.

”Forskere er gode til at finde mønstre i praksis, mens praktikere er tættere på målgrupperne og bedre til hurtigt at pege på de konkrete udfordringer, målgruppen oplever. Derfor er forskning-praksis-samarbejdet en central idé i fondens 2030-strategi,” siger Ane Grubb, fonsrådgiver i VELUX FONDEN.

Fonden havde i 2025 afsat en samlet ramme på op til 20 mio. kr. til projekter, der arbejder med værdien af frivilligt socialt arbejde. Projekterne blev bevilget ultimo 2025 og igangsættes i 2026.

Havene er under pres fra menneskelige aktiviteter, og konsekvenserne af disse er endnu ikke fuldt belyst. Derfor støtter VELUX FONDEN forskningsprojekter, der skaber ny anvendt viden og løsninger til at bekæmpe forurening og beskytte livet i havet.

Usynlig forurening har store konsekvenser for havmiljøet

Havets økosystemer er uløseligt forbundet med menneskers liv, adfærd og trivsel og bidrager desuden til at regulere klimaet.

Tilstanden i det danske havmiljø er samtidig konstant under pres fra menneskelige aktiviteter. Blandt de væsentligste trusler er miljøfarlige stoffer, næringsstoffer, forringede levesteder for havets liv samt marint affald, herunder plastik, og undervandsstøj.

Mange af disse påvirkninger er umiddelbart usynlige for øjet, men kan have store konsekvenser for havenes økosystemer. Selv grønne løsninger som nye brændstoffer, offshore-vindenergi og CO₂-lagring til havs påvirker det marine økosystem og kan medføre forurening, vi endnu ikke kender konsekvenserne af.

”Vi har brug for forskning, som kan være med til at styrke havets modstandskraft, reducere presfaktorer og anviser løsninger, der bidrager til en mere økosystembaseret forvaltning, der respekterer naturens bæreevne,” siger Henrik Tronier, vicedirektør i VELUX FONDEN.

Støjforurening i havet skal kortlægges og begrænses

Skibstrafikkens undervandsstøj udgør en voksende trussel mod havets arter som fx fisk og havpattedyr. Med en bevilling på 8,3 mio. kr. fra fonden kortlægger forskere fra Aarhus

Universitet støjforureningen i danske farvande og undersøger, hvordan den påvirker havets dyreliv.

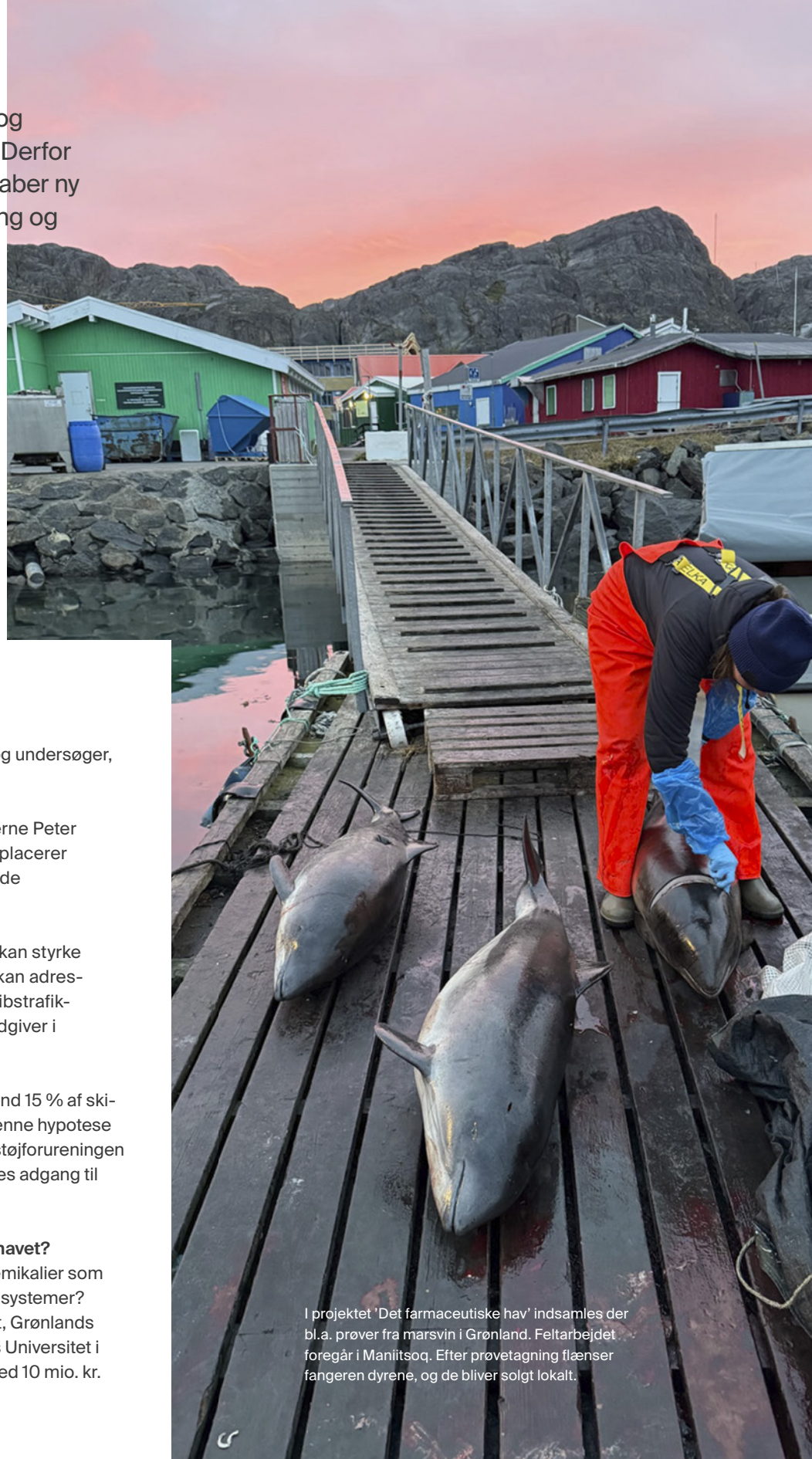
Projektet 'SEANOISE' bliver ledet af professorerne Peter Teglberg Madsen og Jakob Tougaard, der bl.a. placerer undervandsstøjoptagere i og omkring beskyttede Natura 2000-områder.

”Vi står med et samfundsrelevant projekt, som kan styrke forskningen inden for undervandsstøj, og som kan adressere udfordringerne, så effekterne af støj fra skibstrafikken kan mindskes,” siger Adam Billing, fondsrådgiver i VELUX FONDEN.

Forskernes foreløbige data tyder på, at mindre end 15 % af skibene genererer over halvdelen af støjen. Hvis denne hypotese bliver bekræftet, kan man opnå stor reduktion i støjforureningen ved, at de mest støjende skibe begrænses i deres adgang til følsomme havområder.

Hvad fortæller hvalerne os om medicinrester i havet?

Hvordan påvirker medicinrester og syntetiske kemikalier som PFAS, pesticider og PCB havets dyreliv og øko-systemer? Det undersøger forskere fra Roskilde Universitet, Grønlands Naturinstitut, Aarhus Universitet og Københavns Universitet i projektet 'Det farmaceutiske Hav', der støttes med 10 mio. kr.

I projektet 'Det farmaceutiske hav' indsamles der bl.a. prøver fra marsvin i Grønland. Feltarbejdet foregår i Maniitsoq. Efter prøvetagning flænses fangeren dyrene, og de bliver solgt lokalt.

Andre projekter med fokus på forurening i havene

Marine Plastic II

Dansk forskning skal styrke international indsats mod plastikforurening i havene. Projektet fra RUC bygger videre på Marine Plastic-forskningscentret og fokuserer på at bringe ny viden i spil i FN og EU, både i forhold til den cirkulære økonomi og regulering af plastik. **Støttet med 8 mio. kr.**

Mindre plastik og havmiljø i Grønland

Projektet fra Aarhus Universitet skal øge borgerbevidstheden om lokale kilder til plastik- og spildevandsforurening. Ved kortlægning af den lokale forurening, workshops og oplysningskampagner samt borgerinddragelse skal indsatsen i det arktiske havmiljø styrkes. **Støttet med 4 mio. kr.**

Mille Gori stiller skarpt på plastik i havene

DR-dokumentaren 'Mille & dyrenes planet' sætter fokus på plastikforurening i verdenshavene – fra Grønlandshavet til Caribien – og undersøger, hvordan affald truer havmiljøet og dyrelivet. **Støttet med 1,5 mio. kr.**

PREMISE

Projektet er forankret på DTU og undersøger, hvordan mikroplast fra havvindmølevinger påvirker havets biodiversitet og miljø, og udvikler strategier til at afbøde den forurening med industrien, interessenter og myndigheder. **Støttet med 4,8 mio. kr.**

I tæt samarbejde med fangere i Maniitsoq er der i 2025 indsamlet prøver fra marsvin – både til fuld vævsanalyse og til Grønlands Naturinstituts Biobank. Projektet bygger på fire årtiers indsamling og giver forskerne en unik mulighed for at følge den historiske udvikling i kemikalieeksponering hos arktiske hvaler.

”Vi mangler viden om, hvordan medicinrester og andre menneskeskabte kemikalier, der ender i havmiljøet, påvirker det marine økosystem og menneskers sundhed. Projektet vil bidrage med afgørende viden, der kan være med til at forhindre og reducere forurening af havet og samtidig pege på løsninger, der kan bruges til at beskytte havmiljøets organismer og menneskers sundhed,” siger Adam Billing.

Human- og samfundsvidenskabelig forskning og kultur

Forfattere og forskere sammen. Netværksmøde i fondens Writers in Residence-program, hvor erfaringer fra forfatterophold på universiteterne blev delt. Forfatter Rasmus Dagbjerg og forsker Torsten Bøgh Thomsen fortalte om arbejdsprocesser og samskabelse.

Human- og samfundsvidenskabelig forskning og kultur

Helt tæt på jordens liv. Første gårdarrangement i forskningsprojektet 'Jordforbindelser', der er støttet af fonden, samlede 100 deltagere til sanselige workshops om regenerativt landbrug og en levende jord – i samarbejde med Andelsgaarde og Aalborg Universitet.

Et hav i balance

Havets fremtid til debat. Ved EU-konferencen Mission Ocean samledes beslutningstagere, forskere og erhvervsliv til to dages dialog om genopretning af havmiljøet. Flere projekter, støttet af fonden, bidrog til dialogen om en fælles køreplan for Europas havområder.

Et hav i balance

Voksenlivets overgange og forandringer

Børn og unge ser med under havets overflade. Med indvielsen af den Rullende Naturskoles undervandsdrone kan seniorfrivillige nu vække nysgerrigheden hos børn og unge for livet under havets overflade. Støttet af 'Blåt Guld', et partnerskab mellem Dansk Naturfredningsforening og VELUX FONDEN.

Voksenlivets overgange og forandringer

Seniorfolkemødet samlede aktive seniorer. Viborg dannede rammen om en dag fyldt med fællessang, debatter og inspiration til et aktivt seniorliv. Fonden har i en årrække støttet Seniorfolkemødet.

Human- og samfundsvidenskabelig forskning og kultur

Styrket fokus på formidling af projekter. Hvordan formidler man viden, når forskere og praktikere samarbejder tæt? Det var temaet for et netværksmøde for deltagere fra projekter under programmet HUMpraxis.

Aktualitetspuljen

Inspiration og ny viden til kandidater. I Ringsted deltog 250 kommunalvalgs- og regionsråds kandidater i en workshop i projektet 'Dit Valg. Vores Danmark'. Initiativtager er Constructive Institute, der gennem viden, dialog og handlekraft ønskede at sikre, at danskerne gennem medierne fik den bedst mulige dækning af efterårets kommunal- og regionsrådsvalg.

Året i glimt

Portrætter

Mød nogle af vores bevillingsmodtagere, der gennem deres projekter bidrager til nye modeller og forandringer.

Human- og samfundsvidenskabelig forskning og kultur

Hvad er et rums atmosfære, og hvad gør den ved de mennesker, som befinder sig i det? Det er nogle af de spørgsmål, som forskningsprojektet 'Æstetisk Atmosfære' stiller. Ambitionen er at gøre det sanselige og mere diffuse til en del af psykologifaget. Det er første gang, at man i den fænomenologiske psykologi undersøger selve oplevelsen af atmosfærer.

Hvad er æstetiske atmosfærer, og hvad gjorde dig nysgerrig på dem?

Atmosfære, som vi definerer det i projektet, er en følelse, vi tilskriver rummet. Det er en stemning, vi er i. I hele min karriere har jeg arbejdet med æstetik. Det handler ikke kun om kunst og det skønne, men også om menneskets måde at være i verden på. Når vi oplever verden, er det atmosfærisk. Atmosfære er samtidig hverken målbart eller fast og har heller ikke fyldt meget i psykologien, som har fokuseret på det, der kan måles og vejes.

Hvordan forventer du, at projektet kan bidrage til psykologien?

Vi prøver at undersøge, hvordan atmosfærer opstår og virker – især i mødet med musik og arkitektur, som involverer sanser og bevægelse. Vi håber, at vi gennem fænomenologi kan nærme os noget, der ellers virker diffust, og kvalificere det bedst muligt videnskabeligt.

Projektet undersøger derfor, hvordan atmosfærer opleves og udvikler sig. Vi undersøger noget grundlæggende: Hvordan vi oplever verden sanseligt og følelsesmæssigt. De forskellige kunstformer får forskellige sanser i spil: Musik appellerer til hørelsen, og arkitektur taler til synssansen. Projektet er grundforskning, fordi vi forsøger at belyse nogle centrale aspekter af psyken: Hvordan oplever vi? Hvad bevæger os? Hvordan griber det fysiske rum eller et stykke musik ind i vores følelser og kropslige tilstande og bliver ved med at påvirke os over tid?

Hvad har det betydet at modtage en bevilling fra fondens Kernegruppeprogram?

Vi har fået muligheden for at tænke stort og arbejde langsigtet. Det er vigtigt, at

Hvordan påvirker atmosfærer os?

Tone Roald, lektor ved Institut for Psykologi på Københavns Universitet, samt modtager af Dronning Margrethe II's Videnskabspris i 2025

vi skaber rum for grundforskning, som hverken er styret af bestillinger eller kort-sigtede løsninger. Når forskning alene bliver et svar på finansielle eller politiske interesser, risikerer vi at overse de idéer, der opstår i friheden. Hvis vi detailstyrer kunst og videnskab, går vi glip af fremskridt, som kun opstår, når forskere kan forfølge deres idéer frit. Det har vi fået muligheden for.

Fænomenologisk psykologi

En psykologisk retning, der undersøger menneskers oplevelser, som de fremtræder for den enkelte, uden at reducere dem til biologiske processer, diagnoser eller teoretiske modeller.

Atmosfære (fænomenologisk)

En atmosfære er en stemning, der fylder et rum og mærkes kropsligt, før vi tænker over den. Det er noget mellem det subjektive og det objektive.

I projektet 'Mennesker har brug for mennesker' arbejder patienter tilknyttet psykiatrien i haver drevet af social-økonomiske virksomheder. Sille Vibe Rasmussen har siden juni 2024 været en del af projektet og oplever, at natur og fællesskab kan styrke recovery og skabe nye muligheder for at finde mening og ressourcer i hverdagen.

Haver skaber fællesskab og handlekraft

Sille Vibe Rasmussen,
havevært i Sct. Hans Have

Hvordan var det for dig første gang at komme i haven?
Efter den første tirsdag i haven skrev jeg i min dagbog, at det var et smukt sted med gode mennesker, og at jeg troede på, at jeg skulle komme i haven hver tirsdag derfra. Så allerede fra første gang virkede det til at være et sted, hvor jeg kunne være tryk. Det skyldes både omgivelserne og de mennesker, jeg omgiver mig med.

Hvad betyder haven for dig i dag?
Haven betyder rigtig meget for mig og spiller en stor rolle i min bedring og recovery fra de ting, jeg kæmper med psykisk. Jeg føler forbundethed til naturen og de mennesker, jeg arbejder sammen med i haven. Jeg mærker håb og optimisme, når jeg ser årets gang i haven. Selv efter den hårdeste vinter bebuder vintergækker og erantis forår. Jeg mærker også en optimisme og

styrke i forhold til mine egne ressourcer. Det giver så meget mening for mig at komme i Sct. Hans Have. Jeg har genfundet en mening med tilværelsen i at passe på haven sammen med nogle gode mennesker og igen være en del af samfundslivet, som jeg på grund af psykisk sygdom ikke har været en del af i mange år.

Hvordan vil du beskrive fællesskabet i haven?

Vi er mange meget forskellige mennesker med forskellige livserfaringer og ressourcer, men alligevel er fællesskabet stærkt og med plads til alle. I haven er vi alle ligeværdige deltagere med det samme formål: At tage os godt af Sct. Hans Have.

Hvad håber du, at haven kan give dig og måske andre fremover?

Jeg håber, at haven fortsat kan være en oase i konkret og overført betydning – for mig og for andre. Et sted, hvor der er plads til alle, og hvor man kan være den, man er, og et sted, hvor vi sammen i det fantastiske fællesskab kan værne om noget større og nyde naturen. Et sted, hvor man kan genfinde ressourcer, man havde fået forlagt og finde nye ting, man er god til. Et sted, hvor man efter behov både kan finde ro og energi.

“ Jeg har genfundet en mening med tilværelsen i at passe på haven sammen med nogle gode mennesker og igen være en del af samfundslivet.

Tænketanken Hav er en almennyttig medlemsforening, som arbejder for at indsamle viden om havet og omsætte dette til konkrete tiltag og anbefalinger. Tænketanken er stiftet på initiativ af VELUX FONDEN i 2021.

Havet har også brug for en stemme

Hvorfor er Tænketanken Hav sat i verden?

Vi har ikke passet på vores hav. Forurening, klimaforandringer og menneskelige aktiviteter har bragt økosystemerne tæt på kollaps. Det truer livet i havet.

Tænketanken Hav er sat i verden for at bidrage til at vende den udvikling, så havet kommer i balance, og vi ikke overskrider bæreevnen. Med afsæt i faglig viden og bred inddragelse af medlemmer og andre nøgleaktører, arbejder vi for at udvikle tilgange, der kan styrke og genoprette havmiljøet.

Hvilken forskel kan tænketanken være med til at gøre – og hvilke spor ser I allerede nu?

I årtier har vi haft massiv viden om havets krise og årsagerne til dette, bl.a. kvælstofudledninger, påvirkning af fiskebestanden og havbund, råstofudvinding, klaping og meget mere. Alligevel er der sket alt for lidt.

Derfor ønsker vi at bringe viden bedre i spil, både over for virksomheder og politiske beslutningstagere, og samtidig skabe en ramme, hvor aktører med interesse i havet kan mødes og forpligtige sig til, at vi skal gøre det langt bedre fremover.

Tænketanken har bl.a. bidraget til aftalen om den grønne trepart, til fiskeriaftalen med store trawlfrie områder og til at havvindsudbud indeholder naturkrav. Det har vi gjort ved at bringe forskningsfaglig viden i spil på rette tidspunkt og ved dialog og samarbejde med de relevante aktører.

Liselotte Hohwy Stokholm, adm. direktør,
Tænketanken Hav

Hvordan forestiller du dig, at havets tilstand er om 10 år?

At rette op på krisen i havet kræver en vedholdende indsats, men det er langt fra umuligt. Om 10 år tror jeg på, at vi kan begynde at se tydelige tegn på, at genopretningen er i gang.

Jeg ser for mig et hav med mere liv og i balance, hvor virksomheder tager flere bæredygtige tiltag i brug, og hvor forvaltningen af vores havområder sker i

“ At rette op på krisen i havet kræver en vedholdende indsats, men det er langt fra umuligt.

respekt for havets naturlige grænser. Det kræver mod og vilje til at ændre kurs – men vi har både viden og muligheder. Fremtiden for havet kan blive lys, hvis vi handler nu.

VELUX FONDEN og Bordtennis Danmark indgik i 2025 et partnerskab for at skabe flere lokale tilbud af og for seniorer, der gerne vil være aktive i fællesskabet om bordtennis – og styrke de aktive frivilliges handlekraft.

“ Erstat romaskinerne med bordtennisborde. Det giver langt mere mening.

Hvad betyder bordtennis for dig?

De sidste ti år er bordtennis nærmest blevet mit arbejde. Før BAT60+ [en underafdeling af Bordtennis Danmark, red.] var jeg allerede frivillig og havde en del med bordtennis at gøre. Jeg mødte mange mennesker over 60, der havde spillet tennis, volleyball eller badminton, men som savnede at have en sport. Jeg kunne straks se et stort potentiale, og det har vist sig at blive en utrolig sjov og spændende rejse. Siden er der sket meget, og i foråret indgik vi bl.a. et partnerskab med VELUX FONDEN. Det har allerede vist sig at være fantastisk, da mange nye lokale tilbud nu opstår rundt omkring i landet.

Hvilke oplevelser ser du, at seniorerne får, når de griber battet?

Folk griner meget, når de spiller. Bordtennis er fuld af skæve bolde og små uforudsigeligheder, og det skaber en let stemning. Det blev også bekræftet i en stor undersøgelse blandt over 1.200 seniorer, hvor hele 77 % svarede, at det vigtigste ved bordtennis er, at det er sjovt. Spørger du folk, der går til fitness, vil de fleste nok nævne motion og sundhed først, men ved bordtennis er glæden og latteren i centrum. Samtidig er det en af de få sportsgrene, hvor man kan snakke, mens man spiller. Bordet er ikke bredere, end at man kan tale om børnebørn eller hverdagen undervejs, og det betyder meget.

Hvad håber du, projektet har bidraget med om nogle år?

Min største vision er, at bordtennis bliver en naturlig del af genoptræningstilbud til seniorer. Når man som 60-årig brækker en arm eller et ben, handler genoptræning i dag ofte om fitnessmaskiner og øvelser. Men motivationen til at fortsætte er for mange ret lav. Her kan bordtennis

gøre en forskel, fordi det føles som leg – og det er langt mere motiverende. Tænk, hvad vi kunne gøre med et træningslokale: Erstat romaskinerne med bordtennisborde. Det giver langt mere mening for den enkelte og kan være en gevinst for samfundet, fordi folk holder sig aktive længere.

Bordtennis giver grin og glæde

Gert Jørgensen, frivillig og
bordtennisinstruktør i BAT60+

Nye bevillinger i 2025

I 2025 bevilgede VELUX FONDEN støtte til i alt 390 projekter, der adresserer væsentlige aktuelle udfordringer og muligheder i vores samfund. Mød et udpluk af bevillingerne på de kommende sider.

Sorgens fællesskaber og ny sorgforskning

- Voksenlivets overgange og forandringer
- Human- og samfundsvidenskabelig forskning og kultur

Hvordan arbejder mænd over 50 år med deres sorg, når de mister en nærtstående? I projektet 'Sorgens Have' undersøger forskere og praktikere, hvordan kirkegården kan danne ramme om sorgfællesskaber.

Projektet kombinerer feltarbejde og teoriudvikling. Det skal bidrage til en ny forståelse af sorg og designe sorgforløb centreret omkring kirkegården, hvor samtaler kan opstå på deltagernes egne præmisser.

Bevilling
5,9 mio. kr.

Litteraturtalenter flytter ind på universiteterne

- Human- og samfundsvidenskabelig forskning og kultur

Otte danske forfattere rykkede i begyndelsen af 2025 ind på danske universiteter på toårige arbejdslegater. De har deres daglige gang på universiteterne og skal inspirere – og lade sig inspirere af – forskere og studerende.

De otte 'writers-in-residence' er Shëkufe Tadayoni Heiberg, Ikimalik Pikilak, Rüni Weihe, Nanna Storr-Hansen, Jonas Eika, Monia Sander Haj-Mohamed, Elias Sadaq og Rasmus Theisen.

Bevilling
5,2 mio. kr.

En hånd i ryggen til det lokale demokrati

- Aktualitetspuljen

Danmarkshistoriens største meningsmåling, bootcamps til landets kommunalvalgs- og regionsråds kandidater og Valgfestivaler. Projektet 'Dit valg. Vores Danmark' var initieret af Constructive Institute og bestod af en lang række initiativer før, under og efter kommunal- og regionsrådsvalget.

Gennem et tværfagligt samarbejde blev der arbejdet for at sikre danskerne den bedst mulige valgdækning og mulighed for dialog op til kommunal- og regionsrådsvalget i efteråret 2025.

Bevilling
6 mio. kr.

Plads til fællesskabet

- Voksenlivets overgange og forandringer

I Oplevelsescenter Nyvang træder du ind i en tidslomme fra i midten af 1900-tallet. Her samles 30 frivillige seniorer i Zone-Redningskorpsets Venner for at formidle historien og vedligeholde den gamle vognmandsforretning og redningsstation.

For at skabe bedre rammer for fællesskabet blandt de 60+-frivillige indrettes et uudnyttet loftsrum til nyt klublokale. Istandsættelsen udføres af de frivillige selv, hvoraf de fleste har en håndværksmæssig baggrund.

Bevilling
225.000 kr.

Nye veje til bedre livskvalitet for personer med synsnedsættelse

- Voksenlivets overgange og forandringer

Fem tværfaglige samarbejdsprojekter mellem forskning og praksis sætter fokus på, hvordan voksne over 50 med nedsat syn kan fastholde en tilværelse med livskvalitet, hvor de er aktive i fællesskaber og samfund.

Projekterne er 'FOREVER', 'Opsporing af synsnedsættelse hos plejehjemsbeboere', 'Med job i sigte', 'Patienters handlekraft og livskvalitet ved behandling af våd AMD' og 'VISTA'.

Bevilling
14 mio. kr.

Fællesskaber i den nære hverdag

- Sociale indsatser

'Demokratiske nabolag' arbejder med boligområder i Aarhus, Vejle, Gladsaxe og Jyderup for at styrke beboernes muligheder for at deltage i hverdagsfællesskaber – fx i fritidsorganisationer og boligforeninger.

Målet er at udvikle metoder, der fremmer aktivt medborgerskab og øger oplevelsen af tilhørsforhold. Projektet samler samtidig lokale aktører som lærere, biblioteksansatte, boligsociale medarbejdere og foreningsfrivillige i nye praksisfællesskaber.

Bevilling
5,4 mio. kr.

Sociale viceværter styrker fællesskabet

Sociale indsatser

Flere skal have mulighed for at blive en del af samfundets fællesskaber – også i vores land- og yderområder.

Projektet 'Community Varde' skal øge trivslen og styrke sammenhængskraften blandt borgere i socialt udsatte positioner i mindre lokalsamfund i Varde Kommune.

Det bygger videre på de positive erfaringer med sociale viceværter, som skaber kontakt, dialog og fællesskab blandt beboere, der står uden for de etablerede fællesskaber.

Bevilling
6,6 mio. kr.

Genopretning af Vejle Fjords havmiljø fortsætter

Et hav i balance

Projektet 'Sund Vejle Fjord 2.0' bygger videre på resultaterne og erfaringerne fra den første fase i Danmarks største marine genopretningsindsats. Vejle Kommune og Syddansk Universitet vil udvide den økosystembaserede tilgang og inddrage indsatsen for at ændre arealanvendelsen i oplandet. I de næste fem år sættes der således fornyet fokus på at genoprette fjordens økosystemer gennem forskning, formidling og lokal borgerinddragelse. En hensigtserklæring fra fonden sikrer projektet op til 17 mio. kr. i støtte frem mod 2029.

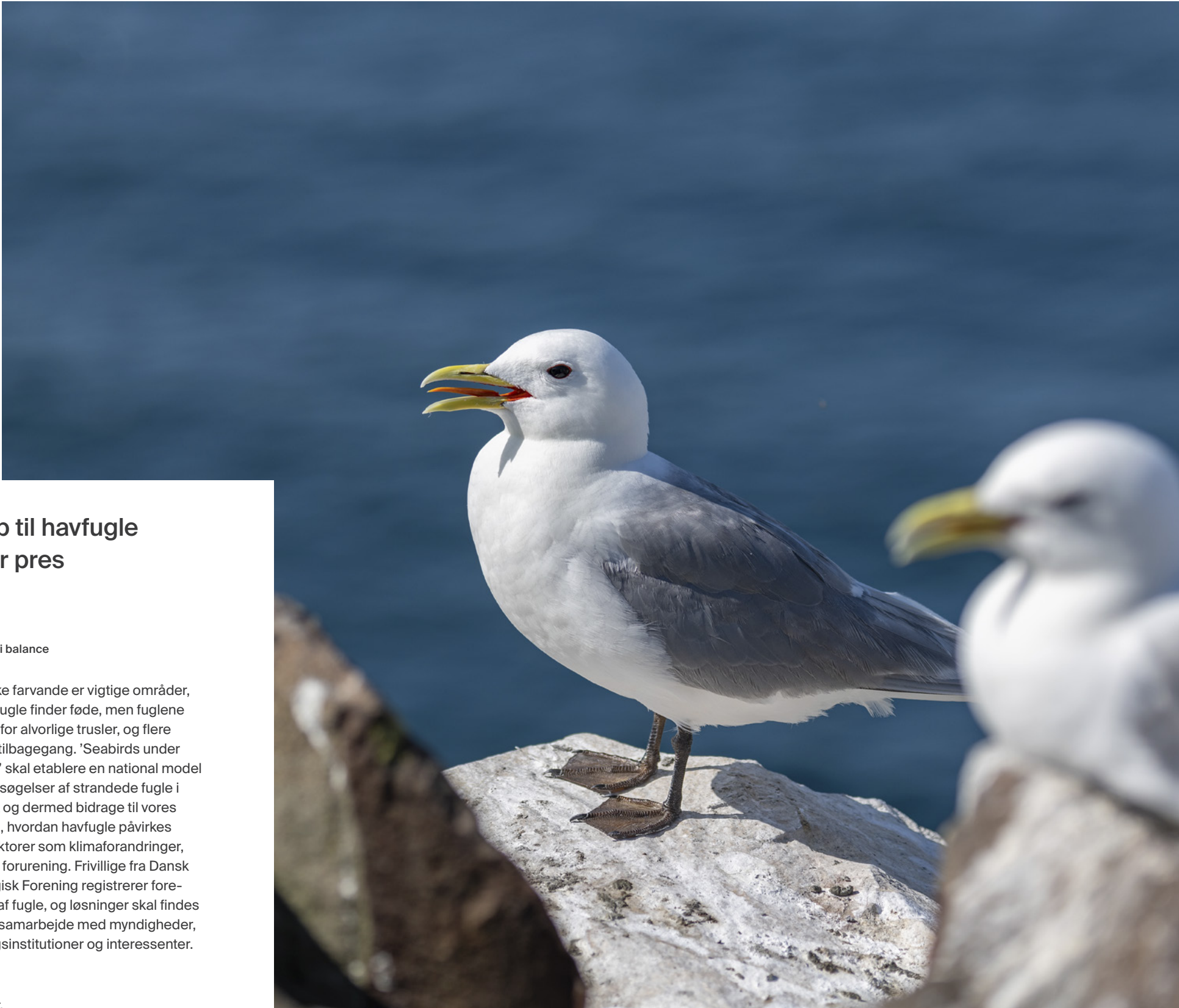
Bevilling
4 mio. kr.

Hjælp til havfugle under pres

Et hav i balance

De danske farvande er vigtige områder, hvor havfugle finder føde, men fuglene står over for alvorlige trusler, og flere arter er i tilbagegang. 'Seabirds under pressure' skal etablere en national model for undersøgelser af strandede fugle i Danmark og dermed bidrage til vores viden om, hvordan havfugle påvirkes af presfaktorer som klimaforandringer, fiskeri og forurening. Frivillige fra Dansk Ornitologisk Forening registrerer forekomster af fugle, og løsninger skal findes gennem samarbejde med myndigheder, forskningsinstitutioner og interessenter.

Bevilling
5,4 mio. kr.

Historie
Økonomi
Priser og legater
Bestyrelser

Fondenes domicil har i 2024 og 2025 gennemgået en renovering og modernisering. Dronefoto fra december 2025.

Luftfoto af Maskinvej 4 og Tobaksvej 10 fra oktober 1963.

Renovering af domicil og grønne tiltag

De fysiske rammer skal understøtte fondenes arbejde. Derfor har fondenes domicil gennemgået en omfattende renovering.

I 1963 lod fondenes stifter, Villum Kann Rasmussen, et nyt hovedsæde opføre på Tobaksvej 10 i Søborg som hovedsæde for virksomheden V. Kann Rasmussen & Co., der senere blev til VKR Gruppen. Bygningen, tegnet af arkitekt Dan Fink, fortsatte som hovedsæde frem til 2006, hvor fondene erhvervede den som domicil i forbindelse med deres voksende uddelingsaktiviteter.

I dag er Tobaksvej 10 stadig hjemsted for Villum Fonden og VELUX FONDENs fælles sekretariat. Fondenes strategiske sigte, indsatser og arbejdsgange bliver løbende udviklet for at bevare samfundsrelevansen og matche tiden, og domicilet er i løbet af 2024 og 2025 blevet renoveret og moderniseret for at passe til dette.

Bygningen er rammen om en særlig firmahistorie, der skal værnes om. Samtidig skal den være rammen om samarbejde og innovation samt afspejle fondenes værdier – mod, ordentlighed, nysgerrighed og sund fornuft – og ønske om at være samfundsnyttige aktører.

I det renoverede domicil er det bl.a. muligt at holde større netværksmøder, der kan understøtte en åben dialog med bevillingshavere og samarbejdspartnere. Nye og flere mødelokaler gør også workshops og videndeling blandt medarbejdere nemmere.

Materialevalg og genbrug

Udgangspunktet for renoveringen har været at bevare og genbruge så meget som muligt. Både for at bevare stedets

ånd og af hensyn til klimabelastningen i renoveringen. I de nye omklædningsrum, som bl.a. benyttes af medarbejdere, der cykler til og fra arbejde, er vægge og gulve eksempelvis beklædt med microcement. Det er mindre CO₂-belastende, end hvis man benytter keramiske fliser. Kontormøbler er upcyclet, og oprindelige døre har fået en kærlig og nænsom restaurering.

Bygningen har naturlig ventilation via en automatiseret styring af vinduer og solbeskyttelse, reguleret efter vejret.

Grønnere omgivelser

Tidligere var der produktion og udvikling af VELUX-ovenlysvinduer i nabo-bygningen i på Maskinvej 4. I dag huser bygningen museet VILLUM Window Collection, der dokumenterer og formidler vinduets historie, udvikling og betydning for adgangen til lys, luft og udsyn.

Mellem de to bygninger er der skabt et haveanlæg med slyngede stier, som binder bygningerne sammen. Disse arealer giver også mulighed for regnvandsopsamling og forsinket overløb til kloaksystemet, når der er særligt markante regnvejrshændelser.

Her er genbrugt sten i beplantningsmure, anvendt brosten og chaussésten frem for betonfliser og asfalt og skabt plantediversitet og insekthoteller til fremme af biodiversitet. Der er også fundet plads til en skulptur fra VKR Gruppen.

Der er ladestandere til elbiler, og skure til renovation og cykler har fået levende, grønne tage.

Med tiden vil træer, blomster og planter vokse til, så omgivelserne bliver stadigt mere grønne og skifter karakter i takt med årstidernes gang.

Skulpturen af billedhugger Søren West vil pryde det nye haveanlæg.

Historien om fondenes stifter

Villum Fonden og VELUX FONDEN er almennyttige fonde stiftet i 1971 og 1981 af civilingeniør, opfinder og fabrikant Villum Kann Rasmussen. Han udviklede i 1942 VELUX-ovenlysvinduet og var grundlægger af bl.a. VELUX A/S og andre virksomheder i VKR Gruppen, der har til formål at bringe dagslys, frisk luft og et bedre miljø ind i menneskers hverdag.

Villum Kann Rasmussen stiftede Villum Fonden for at sikre et generationsskifte, så hans livsværk kunne fortsætte som en velkonsolideret og succesrig virksomhed. Fonden kunne overtage hans rolle som hovedaktionær i virksomhedsgruppen – en ejerskabsform, der tillod ham at sikre virksomhedens langsigtede overlevelse og samtidig betale tilbage til det samfund, han følte, havde givet ham så meget.

Efterhånden som VKR Gruppen voksede, blev det klart for Villum Kann Rasmussen, at der nu var mulighed for at etablere endnu en fond, der alene havde fokus på almennyttige uddelinger. Det førte til stiftelsen af VELUX FONDEN.

I dag støtter begge fonde aktivt almennyttige formål, og Villum Fonden er fortsat hovedaktionær i VKR Gruppen.

Villum Kann Rasmussens fondsunivers tæller også Medarbejderfonden for VKR Gruppen, KR Foundation, Velux Stiftung i Schweiz og V. Kann Rasmussen Foundation i USA.

Fondenes stifter, Villum Kann Rasmussen, fik domicilet opført i 1963. Her er han på sit kontor i 1990.

Investering i grøn omstilling

Villum Fonden og VELUX FONDENs almennyttige virke er bl.a. muliggjort af afkastet fra investeringer af fondenes formuer. I 2025 søsatte fondene et nyt investeringsprogram, der skal bidrage til grøn omstilling på tværs af brancher og landegrænser.

Den grønne omstilling har længe været et vigtigt fokus for fondene. Det gælder ikke mindst på investeringsområdet, hvor fondene siden 2013 har placeret en stigende del af formuen i grønne impact-investeringer, der skal bidrage til bekæmpelse af klimaforandringer og forøgelse af ressourceeffektivitet – herunder virksomheder, der producerer nye grønne løsninger, der kan komme samfundet til gavn.

I debatten om grøn omstilling er der ofte fokus på sorte industrier, som producerer kul, olie og gas, eller på grønne virksomheder, der producerer vedvarende energi eller udvikler bæredygtig teknologi.

Men langt de fleste virksomheder befinder sig mellem de to poler og er hverken sorte eller grønne, men grå. Så her er den store volumen af virksomheder, der samtidig har det største potentiale for at nedbringe deres CO₂-udslip. Derfor er det dem, Villum Fonden og VELUX FONDENs nye investeringsprogram, Grey to Green, har fokus på. I program-

met følger der med fondenes investeringer krav til virksomhederne om, at de skal forholde sig til deres CO₂-udslip.

Selskaberne i denne grå gruppe er ofte i en tidlig fase i forhold til at reducere CO₂-udledning, og derfor er det her muligt at lave tiltag, som både skubber betydeligt på den grønne omstilling og det forventede afkast.

Aktiv stillingtagen

Det nye investeringsprogram er rettet mod virksomheder, der anerkender, at den grønne omstilling er i gang, og som forholder sig aktivt til de udfordringer og muligheder, omstillingen rummer. Uanset hvilken branche de befinder sig i, eller hvor i verden de opererer.

“Vores ambition med investeringsporteføljerne er at levere afkast, men også, at alle investeringerne er formåls-drevne. Derfor ser vi dette som et helt naturligt skridt for fondenes investeringsporteføljer,” siger fondenes investeringsdirektør, Fredrik Skoglund.

“ Et ton CO₂ sparet er jo et ton CO₂ sparet – uanset hvilken virksomhed det kommer fra.

Anders Lyngaa Kristoffersen,
Head of Impact Investments

Anders Lyngaa Kristoffersen, Head of Impact Investments hos fondene fortæller:

”Et ton CO₂ sparet, er jo et ton CO₂ sparet – uanset hvilken virksomhed det kommer fra. Vi tager groft sagt virksomheder med produkter, verden har brug for, og hjælper dem til at omstille gennem vores investeringer. Samtidig diversificerer programmet vores investeringsportefølje, hvor vi allerede via vores Impact-program har fokus på grønne investeringer.”

Størst potentiale for grøn omstilling blandt grå virksomheder

Grey to Green-investeringerne stiller krav til virksomhederne om, at de skal forholde sig aktivt til deres CO₂-udslip.

Investeringsprogrammet indeholder også investeringer i klima- og energioptimering af eksisterende ejendomme. Solceller, isolering og andre tiltag kan fx gøre bygninger billigere at opvarme eller nedkøle.

Samme tilgang som øvrige investeringer

Det vil tage 5-10 år, før Grey to Green-programmet er fuldt implementeret, fordi udrulningen sker gradvist i takt med nye investeringer. Ambitionen er, at programmet over tid skal udgøre ca. halvdelen af de unoterede investeringer i fondenes bundne formuer. Den anden halvdel udgøres af Impact-programmet.

”De konkrete investeringer varetages – ligesom på vores øvrige investeringsområder – af kapitalforvaltere og følger samme finansielle due diligence, blot med fokus på dekarbonisering som et ekstra redskab i værktøjskassen,” siger Anders Lyngaa Kristoffersen.

Hvor kommer fondenes penge fra?

Det er udbyttet fra VKR Holding A/S – suppleret af afkastet fra fondenes formuer – der skaber det økonomiske fundament for fondenes almennyttige uddelinger.

De år, hvor der udbetales udbytte fra VKR Holding, går godt 90 % til Villum Fonden. En del af disse midler overføres til VELUX FONDEN.

Samtidig investerer fondene deres formuer i aktier, obligationer og alternative investeringer, og afkastet fra investeringerne supplerer på den måde midlerne fra VKR Holding.

Fondenes formuer bliver investeret bredt inden for de rammer, der er givet fondene af Civilstyrelsen, samt fondenes respektive fundatser og bestyrelser. De skal sikre højest mulige afkast inden for disse rammer, så der kan uddeles flest mulige midler til almennyttige formål.

13,7
milliarder kroner
Villum Fondens formue
ved udgangen af 2025*

4,4
milliarder kroner
VELUX FONDENs formue
ved udgangen af 2025*

* Formueværdierne er baseret på det tilgængelige grundlag pr. 5. januar 2026 og kan afvige fra de endelige, reviderede årsregnskabstal.

Årets priser og legater

Villum Fonden og VELUX FONDEN uddeler hvert år priser og legater for at anerkende og fremme enestående bidrag inden for arkitektur, forskning og naturvidenskab.

I 2025 har de to fonde i fællesskab uddelt Bygningskomponentprisen, mens Villum Fonden har uddelt Villum Kann Rasmussens Årslegat til Teknisk og Naturvidenskabelig Forskning.

Desuden uddeler schweiziske Velux Stiftung sammen med Villum Fonden og VELUX FONDEN den internationale pris The Daylight Award i lige år.

Prismodtagerne af Bygningskomponentprisen 2025 Lars Keller og Simon Ingvarsen sammen med formand i Villum Fonden Jens Kann-Rasmussen og forperson i VELUX FONDEN Lykke Kann Ogstrup Lunde.

DE
INDSTILLEDE TIL
BYGNINGS
KOMPONENT
PRISEN
2025

Eske Willerslev får overrakt Villum Kann Rasmussens Årslegat af formand i Villum Fonden Jens Kann-Rasmussen.

Villum Kann Rasmussens Årslegat

Villum Kann Rasmussens Årslegat til Teknisk og Naturvidenskabelig Forskning bliver tildelt en gang årligt. Det sker den 23. januar på stifterens fødselsdag. Med årslegatet ønskede Villum Kann Rasmussen at støtte den tekniske og videnskabelige forskning og at give bedre muligheder for kreativt videnskabeligt arbejde til gavn og inspiration for dansk forskning. Årslegatet anerkender derfor en særlig værdifuld indsats inden for teknik og naturvidenskab.

Legatet er på 5 mio. kr. og kan ikke søges. Villum Fondens bestyrelse udpeger modtageren af årslegatet efter indstilling fra legatkomiteen og på basis af udtalelser fra uafhængige, internationale eksperter.

Pioneren inden for miljø-DNA

Villum Kann Rasmussens Årslegat gik i 2025 til Eske Willerslev, professor og kendt for sin banebrydende forskning inden for miljø-DNA. Hans opdagelser har revolutioneret vores forståelse af biodiversitet og økosystemers udvikling.

Inspirationen kom uventet. Som kandidatstuderende sad Eske Willerslev og kiggede ud ad vinduet, da han så en hund besørge på gaden.

”Jeg tænkte, at der er DNA i alle disse ting,” fortæller han og fortsætter: ”Hundelorten, alle bladene – de forgår efter et stykke tid, men hvad sker der med DNA’et? Kunne det overleve i jorden?”

Det var en dristig hypotese. Ingen troede på, at dyre- og plante-DNA kunne bevares i miljøet. Selv hans vejleder afviste idéen. Men Willerslev nægtede at give op. De mange år, han havde tilbragt med at vandre i Sibiriens permafrost og leve som pelsjæger, havde lært ham, hvor godt organisk materiale bevares i den frosne jord. Med to gram ældgammel jord fra den sibiriske permafrost udførte han sit eksperiment. Resultaterne lå klar juledag og overgik alle forventninger: Fra jordprøverne lykkedes det at udvinde DNA fra uldhåret mammut, bison, rens-

dyr, lemming og hare samt en række planter.

Fornyet forståelse af fortiden

Det blev starten på et helt nyt forskningsfelt: miljø-DNA. Takket være Willerslevs arbejde kan vi i dag med en enkelt vand- eller jordprøve få indblik i hele økosystemer og afprøve nye hypoteser om, hvordan livet på jorden hænger sammen. Vi kan identificere truede arter med større sikkerhed og færre ressourcer og se, hvordan økosystemer tidligere har tilpasset sig klimaforandringer. Alt sammen vigtigt viden, der kan bruges til at finde nye løsninger inden for bl.a. klima, biodiversitet og fødevarerikkerhed.

”Willerslevs banebrydende resultater og enorme nysgerrighed på menneskehedens oprindelse er helt i tråd med årslegatets ånd,” siger forskningsdirektør i Villum Fonden Thomas Bjørnholm.

”Han åbnede en historiebog, der omskriver hele vores forståelse af fortiden,” tilføjer han.

I flere år blev Eske Willerslevs idéer dog mødt med skepsis. Fagfæller tvivlede på, om DNA kunne overleve i jord, og hvorfor man skulle bruge det frem for pollen. Gennembruddet kom, da biologen Pierre Taberlet gik sammen med Willerslev og navngav feltet ’Environmental DNA’ – ’miljø-DNA’. Siden er feltet eksploderet og har fået stor betydning for bl.a. klimaforskning og overvågning af biodiversitet.

Klimarobuste afgrøder

I dag leder Willerslev to forskningsindsatser på Københavns Universitet, Centre of Excellence in Ancient Environmental Genomics (CAEG) og AEGIS-initiativet, som undersøger, hvordan urgamelt DNA kan bidrage til klimarobuste afgrøder og bæredygtigt landbrug. Ved at analysere genetisk materiale fra sedimentkerner håber han og hans team at finde

Eske Willerslevs meritter

- Professor ved Københavns Universitet og Cambridge University
- Medlem af US National Academy of Sciences og European Molecular Biology Organization
- Første sekventering af urgamelt menneskeligt genom – fra et Saqqaq-individ fra Grønland (2010)
- Revurdering af den første indvandring til Amerika (2016)
- Tildelt Dannebrogordenen af Dronning Margrethe II (2017)
- Opdagelse af to millioner år gammelt DNA i Grønland (2022)
- Modtager af Balzan Prize (2023) og Albert Einstein World Award of Science (2024)

ud af, hvordan fortidens økosystemer og arter tilpassede sig klimaforandringer.

Styrken i at være til stede

Willerslevs tilgang til forskning er formet af hans tid som pelsjæger i Sibirien. Han insisterer på at være fysisk til stede i feltet:

”Mange forskere tager ikke selv ud for at tage prøver. Når man har tilbragt tid derude i blæst, regn og sne, forbinder man dataene med noget virkeligt,” siger han. Denne tilgang har ført ham til nogle af verdens mest afsidesliggende steder og været værdifuld for både miljø-DNA og studier af det menneskelige genom.

Når han ser tilbage, siger Willerslev, er det, han er mest stolt af, at miljø-DNA har redefineret, hvad der er muligt:

”Vores arbejde ændrede fundamentalt, hvordan vi tænker om DNA – hvor det findes, og hvordan vi bruger det. Det er en arv, jeg er dybt stolt af at give videre,” siger han.

“

Vores arbejde ændrede fundamentalt, hvordan vi tænker om DNA – hvor det findes, og hvordan vi bruger det.

BYGNINGS KOMPONENT PRISEN

Ved at hædre det store i detaljen ønsker Villum Fonden og VELUX FONDEN at inspirere til fortsat innovation og nytænkning – som en nødvendig drivkraft i byggeriets bæredygtige omstilling.

Bygningskomponentprisen viderefører arven fra stifteren, opfinderen og entreprenøren Villum Kann Rasmussen, der med sit virke viste, hvordan teknisk indsigt og nysgerrighed i samspil med industrielle løsninger kan skabe reel værdi i det byggede miljø.

Bygningskomponentprisens jury består af repræsentanter fra byggeriets aktører i Danmark. Juryen vurderer kandidaterne ud fra bygningskomponentens værdiskabelse og prismodtagerens udviklingsrejse.

Med prisen følger 100.000 kroner til hver af modtagerne.

Vi hylder det store i detaljen

Lars Keller og Simon Ingvarsten blev i 2025 hædret for deres banebrydende brug af halmelementer som komponent i byggeriet.

Bygningskomponentprisen sætter fokus på innovation, bæredygtighed og de ildsjæle, der driver byggeriets grønne omstilling fremad.

Prisen, som uddeles af Villum Fonden og VELUX FONDEN, hylder enkeltpersoner og mindre grupper, der med nytænkning, præcision og vedholdenhed har skabt eller videreudviklet bygningskomponenter, som bidrager markant til kvalitet og værdiskabelse i det byggede miljø.

Årets prismodtagere

I 2025 gik prisen til Lars Keller, direktør i EcoCocon Danmark, og Simon Ingvarsten, Design Director i Henning Larsen Architects, for deres banebrydende arbejde med halmelementer i Bestsellers kommende logistikcenter i Holland.

Halmelementer til byggeri i stor skala
Læs mere, og se filmen med de to prismodtagere, der fortæller om deres banebrydende arbejde.

Med 40.000 m² halmelementer er projektet verdens største af sin slags og et stærkt eksempel på, hvordan et restprodukt fra landbruget kan blive fremtidens biogene byggemateriale, som både lagrer CO₂ og er naturligt nedbrydeligt.

Halmelementet er en unik bygningskomponent, fordi det kan produceres i de gængse byggeformater, er let at transportere og montere og opfylder alle krav til last, isolering, akustik og fugtregulering. Samtidig lagrer halm CO₂, vokser hurtigt og kan høstes lokalt.

Fra pionerprojekt til internationalt gennembrud

Samarbejdet mellem Lars Keller og Henning Larsen Architects begyndte i 2016 og førte til udviklingen og opførslen af Feldballe Friskole. Erfaringerne herfra åbnede døren for det aktuelle projekt på vegne af Bestseller, hvor halmelementer indgår som en central komponent.

Bygningskomponentprisen blev uddelt ved en prisuddelingsfest på Designmuseum Danmark den 9. oktober 2025.

Villum Fondens bestyrelse

Personerne er nævnt fra venstre mod højre:

Keenan Wilson
Observatør, studerende,
Københavns Erhvervsakademi

Christian Søndergaard Jensen
Professor, dr.techn.,
ph.d., Aalborg Universitet,
Institut for Datalogi

Merete Eldrup
Tidl. administrerende direktør
for TV 2 Danmark A/S

Jens Kann-Rasmussen
Formand, civilingeniør

Jørgen Tang-Jensen
Tidl. adm. direktør for
VELUX A/S, cand.merc.

Søren Hartmann Hede
Administrerende direktør
(CEO), Økonomiforvaltningen,
Københavns Kommune

Connie Hedegaard
Næstformand, tidl. minister og
EU-kommissær, cand.mag.

Villum Fondens bestyrelse er ansvarlig for fondens strategi og træffer endelig afgørelse i alle uddelingssager og andre spørgsmål af betydning for fonden – fx politikker for formueforvaltning og governance og for medejerskab af VKR Holding A/S.

Bestyrelsen udpeger nye medlemmer, når der opstår ledige pladser, og tilstræber en sammensætning, så medlemmerne har bred indsigt i de områder, som fonden støtter.

Ét medlem skal være efterkommer af fondens stifter, Villum Kann Rasmussen, og et medlem skal være nuværende eller tidligere medarbejder i VKR Gruppen.

VELUX FONDENs bestyrelse

Fondens bestyrelse er selvsupplerende og tilstræber en sammensætning, så medlemmerne har bred indsigt i de områder, som fonden støtter. Ét medlem skal være efterkommer af fondens stifter, Villum Kann Rasmussen.

Bestyrelsen er ansvarlig for fondens strategi og træffer endelig afgørelse i alle uddelingssager og andre spørgsmål af betydning for fonden – fx politikker for formueforvaltning og governance. Det sker på bestyrelsesmøder ca. hver anden måned. Ud over bestyrelsesmøder deltager medlemmerne i en årlig strategidag, og formandskabet deltager desuden i formøder mv.

Personerne er nævnt fra venstre mod højre:

Erik Darre
Næstforperson, generallæge,
speciallæge i ortopædkirurgi

Hanne Strager
Cand.scient. og forfatter

Lykke Kann Ogstrup Lunde
Forperson, journalist

Lisbeth Knudsen
Strategidirektør, journalist

Anne-Marie Mai
Professor, lic.phil.

Katrine Kann Rasmussen
Observatør, stud.mag.
i arkæologi

Villum Fonden og VELUX FONDEN

Tobaksvejen 10
2860 Søborg

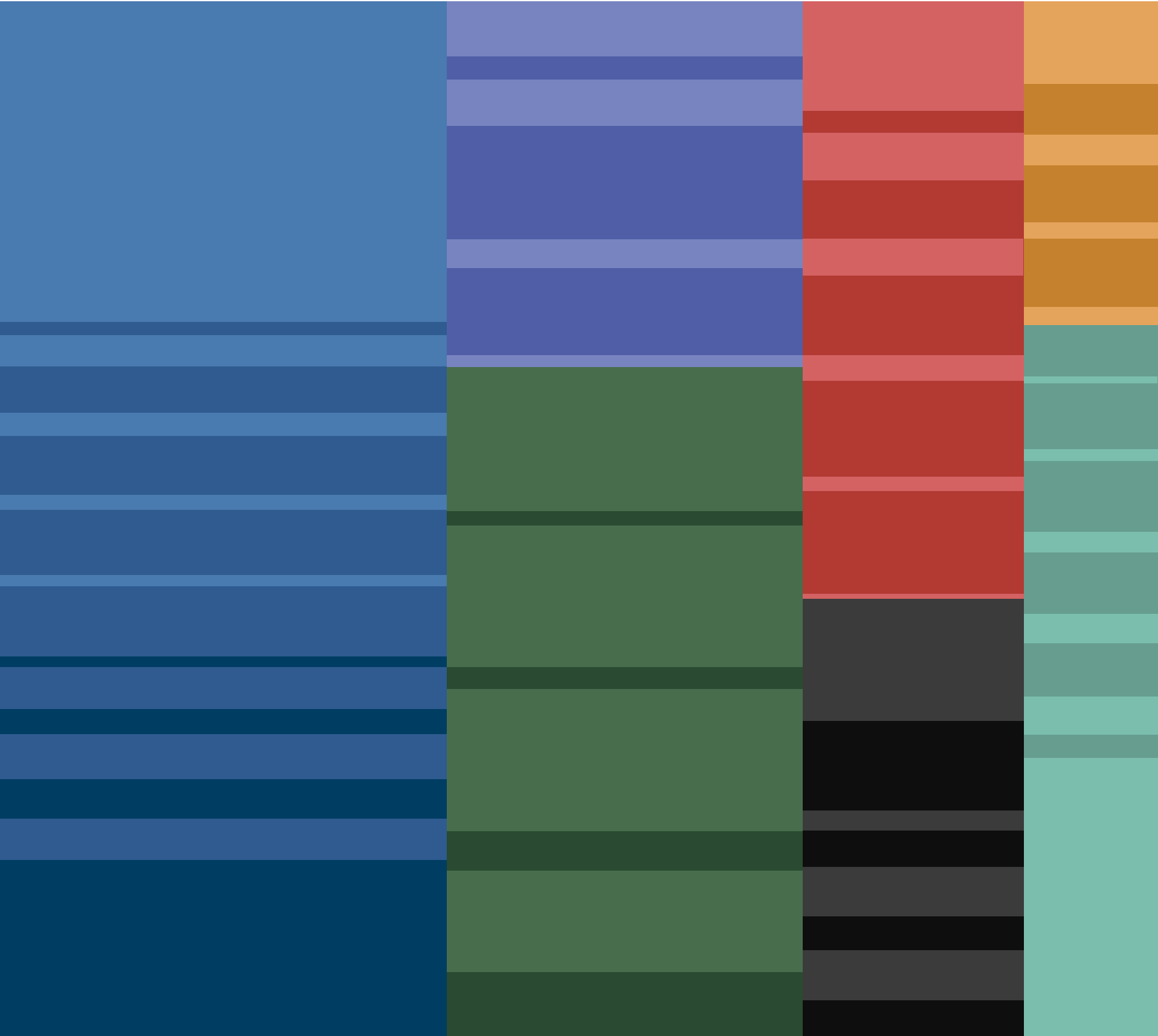
info@villumfonden.dk
info@veluxfonden.dk

villumfonden.dk
veluxfonden.dk

Direktion
Lars Bo Nielsen, direktør, Villum Fonden
Ane Hendriksen, direktør, VELUX FONDEN
Fredrik Skoglund, investeringsdirektør,
Villum Fonden og VELUX FONDEN

Billedkreditering
Aerodan Luftfoto
Diana Bach
Blackfish
Jakob Dall
Kathrine Dalsgaard
Louis David
Ecococon
Frederikssund Bibliotekerne
Pernille Egdal
Pernille Greve
Emma Harris
Jens Hasse
Nicky Hendrich
Henning Larsen Architects
Inge-Merete Hougaard
Sophia Hviid/SkillsDenmark
Itchy
Marie Louis
Jeppe Bøje Nielsen
Else Nordborg
PLH Arkitekter A/S
Asger Simonsen
Sund Vejle Fjord
Robert Wengler
Søren Zeuth

© Villum Fonden og VELUX FONDEN
Årsskriftet er udgivet i januar 2026
ISSN 0905-1015
Tryksagsnummer: 166

VELUX FONDEN ⌘ VILLUM FONDEN

